

ADMINISTRAȚIA ROMÂNĂ

Organul Uniunii Generale a Notarilor Comunali din România

Apare lunar sub conducerea unui comitet — Abonamentul anual 300 Lei

Notarul Comunal

În numărul trecut al revistei „Administrația Română”, am arătat necesitatea încă, a funcționării Notarului Comunal, ca reprezentant al puterii centrale ca legătură a centrului cu populația rurală.

Să vedem acum dacă inovația legii pentru organizarea administrației locale și anume dispozițiile art. 58, 70 și 178 din legea citată constituie, pentru țară, azi, un progres și în ce măsură ar fi a-l aprecia.

Art. 178 din lege, pe care-l voi cita de data aceasta, aproape în întregime, zice: „Notarul comunal va fi numit de Consiliul comunal și confirmat de directorul ministerial.

„Mai multe comune se pot asana spre a avea un notar, făcând astfel o circumscripție notarială.

„Când mai multe comune se așează spre a forma o circumscripție notarială și în cazul când nu sunt înțelese asupra persoanei notarului, numirea lui se va face potrivit art. 58.

„Notarul trebuie să fie absolvent al școalei de notari, cu bacalaureat sau licențiat în drept, Ministerul de Externe poate dispune ca pentru un period determinat pe doi ani, localitățile unde aceste condițiuni nu ar putea fi realizată, să fie admiși provizoriu și candidații cu cel puțin patru clase secundare, după ce au dat un examen de admitere“.

Din cuprinsul celor de mai sus rezultă că Notarul Comunal este numit de Consiliul comunal și confirmat de directorul ministerial, și se bucură de toate drepturile și sunt încadrați în statutul funcționarilor publici (vezi art. 184 din lege); mai adăugând (art. 184) „cu excepțiunea derogațiilor făcute de această lege“.

Ce spune art. 58 din lege?

„Adunarea sătească numește, în condițiunile prevăzute de art. 70, pentru satele mari pe secretarul sătesc, care numire urmează să fie confirmată de către delegație județeană. Când mai multe sate se asociază pentru a plăti un secretar sătesc, se formează o comisiune din câte trei reprezentanți ai sateilor asociate și anume: primarul și doi delegați ai fiecărui sat, spre a recomanda trei candidați, din care

delegația județeană numește unul ca secretar al sateilor asociate.

„Comisiunea este prezidată de primarul comunei din care fac parte satul respectiv.

„Adunarea sătească sau eventual consiliul sătesc, desemnează pe delegații lor în această comisiune, a nume pentru fiecare caz în parte.

„Adunarea sătească numește, cu aprobarea delegației comunale, eventual, și alți slujbași numai pentru funcționarea serviciilor sătești.

Ce spune art. 70 din lege?

„Secretarul sătesc este numit de consiliul sătesc, această renumire însă urmează să fie confirmată de președintele delegației consiliului județean și este făcută pe timpul duratei consiliului.

„Secretarul sătesc trebuie să posede cel puțin diploma unei școli secundare, însă Ministerul de Interne, în localitățile în care aceasta s'ar crede necesar, poate dispune ca, pentru un period determinat să fie admiși provizoriu, secretari-sătești cu titluri inferioare, înaintea unui examen de admitere înaintea Comisiei întocmită în vederea acestui scop de către delegațiunea județeană în capitala județului“.

Am citat și reprodus articolele din legea pentru organizarea administrației locale, referitoare la Notarul Comunal și secretarul sătesc pentru a le putea discuta și eventual da părerea asupra înțeleșelor sau neînțeleșelor din lege asupra Notarului comunal.

Tranziția pe care o creiază art. 536 din lege, care dă dreptul comisiunilor interimare județene sau comunale să facă — cu excluderea numai a contractărilor de împrumuturi și acte de dispoziție privitoare la averea județurilor și comunelor — ori ce act cu aceiaș putere ca și Consiliile comunale sau județene altele, formează un non sens.

Și iată de ce.

Comisiunile interimare — în genere — sunt substitutele consiliilor și în această calitate girează conducerea consiliului, fără însă a-i putea atribui aceleași drepturi, pe care le au consiliile propriu zise.

Instituirea drepturilor acordate de către art. 536, comisiunilor interimare, creiază un sprijin, legal,

funcționarilor comunali, prin aceea, că creând defini-tivatul în exercitarea funcțiunei, poate numi sau hotărâ în interesul comunei sau județului, fără a subordona — în special funcționarii — consiliilor *politice*, transformându-i din albine lucrătoare, în unelte politice.

Sub acest raport — mai ales la aplicarea legii — art. 536 e bine venit.

Art. 178, care propune numirea notarului comunal, este o învoacție fericită?

După cum am arătat în numărul trecut, eu, cred că nu.

Nu, pentrucă, încă nu există un complect discernământ în alegătorii sătești, pe baza cărora selecționarea să se poate face.

E un adevăr recunoscut de toți.

Țăranul român — mai ales cel din Basarabia și vechiul regat — e ca și un copil mare în ce privește conștiința îndeplinirilor drepturilor sale civile îi mai trebuie școală — a cărței — ca și a acea a societăței; o independență și o stare bună materială; și învățăței însuflețiti de dragul transformărei fratelui său — țăranul — în un om cu liberul arbitru și însemnătăței rolului sau în sfera de activitate socială.

Cel din Ardeal și Bucovina, prin trecutul său depășește calitățile actuale ale țăranului amintit mai sus — în bine — și e mai conștient în selecțiunea drepturilor și obligațiunilor sale; fapte care îndrepteze o mai bună aplicare a rt. 178 din lege.

Dar cum țara, e dela Nistru până la Tisa, din nefericire legile, trebuie să aibă un singur greu de aplicare — o manifestate de aplicare, ajutând provinciile mai întârziate în progresul general și apoi dând legilor carcaterul de real progres.

Căci ce va fi o haine bună dată celui ce, încă nu și-a desbrăcat bine haina cea dintâi — aceea care se potrivea corpului lui; — o haine bună despre care nu are încă înțelesul utilității sale?

Ar fi un continuu pe la locul lui, fapt, care întârzie o desvoltare. De aceia și alegerea notarului comunal, ar fi avut mai amplă aplicare după două-trei decade, după ce o experiență și o educație s'ar fi făcut în ritmul timpului său nu deodată de o părere.

Apoi notarul comunal în sensul reprezentantului puterei centrale, ar fi fost funcționarul de carieră, necesar, epocii transformărei, maturității, poporului dela țară.

Cum se fac alegerile, azi, toate la un loc, se știe.

E o supra-licitație, la care nu întârzie să ia parte toate resentimentele cătorva, otravă în sufletul celui ce cută hrană.

Alegerile de notar, nu s'ar face niciodată în jurul calităților acestui funcționar, ci numai în sensul aser-

vurei lui dorințelor de bună stare a consilierilor ce aleg; bună stare prejudicioasă interesului comunei.

Iar notarul comunal — ales în condițiunile de mai sus — și pentru un termen limitat, nu va avea decât un gând — trebuie spus adevărul întreg: a agonisirei în cei patru ani, a uneni stări materiale capabile de susține greutatea fie ale unei nnoi alegeri, fie a unei prelungite inactivități deopotrivă de dăunătoare comunei.

Și iar nu e un bine.

Cu o floare, două, trei, nu se va face primavară.

Excepțiunile — în linie — vor fi dar mentalitatea genenrală a celor ce vor voi să se aleagă va fi cea de mai sus.

Dar să revenim la importanța juridică a art. 178 din lege.

Notarul comunal numit de consiliul comunal va trebui confirmat de directorul ministerial.

Eu cred, că este o încălcare a autonomiei comunale și județene chiar.

Fiind ales sau numit, cum se vrea se denumi, confirmarea lui trebuia să se împlinească în mod automat de delegația județeană, o autoritate în strânsă colaborare cu cea comunală, sau fostului numiri de către consiliului comunal să-i urmeze automatic confirmarea lui.

În o lege ideală și în o aplicare tot atât de ideală încălcarea de atribuțiuni sunt excluse și condițiunea juridică a faptului, este însăși consacraea ei în cuprinderea articolelor legii.

Alte inexplicabile trimiteni, pe cari le face art. 178 aliniatul 3, care spune: „Când mai multe comune „se asociază spre a forma o circumscripție notarială „și în cazul când nu sunt înțelese (?) asupra persoanei notarului, numirea lui se va face potrivit „art. 58.

Sau notarul comunal se numește de consiliul comunal, fie al unei comune *singure* sau *asociate*, și atunci înțelegerile asupra persoanei notarului comunal, de fiecare sat, ce formează comuna, în parte — nu are ce căuta, nefiind cuprins în lege sistemul celor trei recomandaje pentru ca autoritatea superioară să desemneze pe cel ce va fi notarul comunal, sau trebuie ca satele sau comunele în parte să-și aleagă simpatia lui și atunci scopul legiuitorului, acel de a reprezenta funcționarul ales unanimitatea sentimentelor comunelor asociate, nu va fi atins.

WIRGIL IONESCU-DARZEU

Subdirector general.

Formarea circumscripțiilor notariale și situația notarilor aflați în funcțiune la punerea în aplicare a legii pt. org. adm. locale

După ce s'au format și organizat cadrele serviciilor ministeriale centrale și externe pe baza legii pentru organizarea Ministerelor întințându-se directoratele Ministeriale cu serviciile lor și după ce s'au terminat operațiunile de încadrarea funcționarilor dela administrația centrală și serviciile externe Ministeriale astfel și încadrările primpretorilor, pretorilor și a secretarilor de plasă singur situația notarilor a rămas până în momentul de față nearanjată după normele noii organizații administrative. Din dispozițiunile ce s'au luat în timpul din urmă de către autoritățile superioare în drept să întrevede deja care va fi și situațiunea notarilor găsiți în funcțiune la promulgarea legii nnoii administrative.

Înainte de toate dat fiind, că comunele noastre rurale sunt alcătuite dintr'un singur sat, formațiune, în care o comună singură nu este în stare materială de a întreține un notar și celelalte servicii comunale necesare unei administrații comunale, s'au luat măsuri de către Prefectul județului pentru aplicarea dispozițiilor prevăzute de art. 178 din legea pentru org. adm. locale pentru formarea circumscripțiilor notariale din mai multe comune, asociate pentru a avea un notar, a organiza și întreține celelalte servicii comunale prevăzute de lege și regulamentele de administrațiune și organizare a serviciilor interne comunale. — În baza acestor dispozițiuni imediat după vacanța sărbătorilor de Paști, Primpretorii plășilor vor proceda la organizarea circumscripțiilor notariale pentru care scop consiliile comunale constituite sau comisiile interimare încă în ființă vor fi sesizate de a se pronunța pe cale de hotărâre la care anume comune se vor asocia pentru a organiza împreună un notariat întreținut prin contribuțiuni comune și proporționale pe baza unui procent de contribuire statorbit de-odată cu formarea circumscripției notariale. — Încheerile luate în aceasta privință de organele comunale susmenționate vor fi înaintate spre aprobare Delegațiunii Consiliului județean însoțite de avizul bine motivat al Comisiei de plasă înstituită încă în toamna anului trecut pe lângă fiecare plasă în vederea punerii în aplicare a noii legi administrative.

Odată aprobate circumscripțiile notariale se va publica concurs conform dispozițiilor prevăzute de Stat. funcționarilor publici pentru complectarea posturilor de notar comunal pentru toate circumscripțiile formate, irelevant că postul de notar al notariatului din vechea organizație administrativă, este vacant, sau nu. Numirea Notarilor pentru circumscripțiile notariale se va face după normele prevăzute de art. 178 din legea pt. org. adm. locale combinate cu dispozițiile legii statutului funct. publici; iar acolo unde comunele

nu sunt înțelese asupra persoanei notarului, numirea lui se va face potrivit dispozițiilor art. 58 din această lege, anume: de către Comisiunea formată din câte trei reprezentanți ai comunelor asociate, a primarului și doi delegați ai fiecărei comune care va recomanda trei candidați din cari delegațiunea județeană va numi și va înainta spre confirmare Directorului Ministerial, unul pe baza avizului conform al Comisiei de propuneri pentru numiri și înaintări de pe lângă Prefectură. Este de remarcat, că la numirea notarilor ce se va face în sensul susmenționat în primul rând vor fi preferiți notarii găsiți în funcțiune cari își au stabilitatea dobândită în baza legii Stat. funcționarilor publici, și numai într'al doilea rând se vor numi candidații veniți din afară de cadrele active. În sensul acesta s'au dat și îndrumări de către Ministerul de Interne pentru a nu pune pe drumuri nici un notar care din central devenind comunal retribuțiunile lui n'au mai fost alocate în bugetul general al Statului cu începere dela 1 Februarie 1930. — Dacă notarii stabili găsiți în funcțiune la promulgarea legii vor trece fără dificultăți baricada acestei numiri atunci situația lor, credem, pe lângă tot noianul de pesimism ce s'a exprimat până acum din partea corpului notarial, pentru trecerea lor, dela Stat la comună va fi mult mai solidă și mai fericită de mizeriile transferării fostului notar funcționar de Stat și prin urmare mai liniștită cum a fost în anii 1926—1929. Mai ținem să relevăm, că nici în privința atribuțiilor diferite notarului de legea nouă administrativă Domnii notari nu trebuie să se alarmeze și descurajeze deoarece sfera lor de activitate va fi definitiv hotărâtă și de dispozițiunile regulamentului de aplicare a legii pt. org. adm. locale și se vor întregi și prin atribuțiunile determinate de regulamentul de organizarea serviciilor comunale prevăzut de art. 171 din lege și alte regulamente privitoare la administrarea intereselor locale.

Accentuăm, dacă organele de control și tutelă administrativă, pe de o parte, nu se vor lăsa stăpânite de nici o pasiune fie politică, fie de altă natură, iar de altă parte dacă factorii politici nu vor exercita nici o ingerință asupra acțelor de numirea notarilor în circumscripțiile noi notariale, atunci, situația notarilor stabili găsiți în funcțiune va fi asigurată și ei, se vor bucura în noua organizațiune administrativă de toate privilegiile unei funcțiuni de autonomie locală pe cari le-au cunoscut și le cunosc numai notarii, cari au servit sub regimul legii comunale ungurești.

Deva, la 14 Aprilie 1930.

GEORGE BALOMIRI,
Primpretorul plășii Deva.

Legea

pentru organizarea administrației locale.

În organizarea și formațiunea de a ține strâns raporturile între cetățenii Statului deosebim trei puteri: puterea legislativă, *executivă* și judecătorească.

Activitatea puterii executive, — spre deosebire de celelalte două puteri cu cari nu ne vom ocupa, — este identică cu însuș Statul, iar Statul nu este altceva, decât națiunea suverană îmbrăcată cu toate drepturile unei persoane juridice.

Modul de a organiza raporturile dintre cetățeni sau orice fel de grupări și dintre Stat, îl aflăm în „dreptul administrativ“, ramura dreptului public.

Statul, în formațiune de persoană juridică a întregii națiuni, este persoană: atotputernică, cu drepturi patrimoniale și de drept public, dispunând (comandând) tuturor locuitorilor lui.

La comandare colectivitatea se supune de bunăvoie subordonându-se unor limite de drepturi, ce singură și-le impune în interesul raporturilor, ce trebuie să existe totdeauna între Stat și Cetățeni.

Pentru a putea funcționa acest mecanism puternic, Statul e împărțit în grupări politico-teritoriale: județe și comune.

De felul, cum se reglementează relațiunile dintre grupările politico-teritoriale: dintre județe și comune și dintre Stat, de viața și activitatea ce începe în cea mai primitivă formațiune de Stat și se termină în însași viața Statului, — se ocupă: „Legea pentru organizarea administrației locale“ promulgată la 29 Iulie 1929.

Legea aceasta are la bază principiul de descentralizare administrativă și urmărește în același timp „o descentralizare a Serviciilor Statului și deci o reorganizare a tuturor Departamentelor pentru a le pune de acod cu descentralizarea¹⁾“.

Ca rezultat firesc al acestei legi a urmat „legea pentru reorganizarea Ministerelor“, ce se și pune treptat-treptat în aplicare, fiindcă: „Nouile condițiuni politice și teritoriale ale Statului Român impun nu numai a da în grija administrațiilor locale interesele locale, dar cer în același timp, ca pentru chestiunile rezervate puterii centrale, cetățeanul să găsească la îndemână într'o oarecare limită organe autorizate să-i rezolve în mod grabnic cererile sale“.

„Provinciile surori, în ajutorul acestora, au venit cu tradițiile lor administrative, cu obiceiurile și cu mentalitatea lor“²⁾, de cari trebuia să se țină seama.

În lege s'a și căutat a se da posibilitatea de a

netezi deosebitele metalități și felul de a trăi a diferitelor provincii și de a nu bruscă în nici o tradiție din regiunile Țării Românești. A păstra neatinsă istoria acelei vieți. Pentru ce legea cunoaște diverse vieți gospodărești, cum sunt satele cu cele două feluri ale lor de viață.

Satul până la 600 suflete și satul mai mare de 600 suflete.

Se găsește apoi comuna politică cu cel puțin 10.000 locuitori și comuna compusă dintr'un singur sat, apoi comuna urbană....

Toate formațiunile acestea n'au alta de scop, decât a da posibilitate, ca fiecare parte din țară așa să-și trăiască viața administrativă, cum a fost și până acum obișnuită, fiindcă în alte împrejurări află pe bucovinean, de alte griji trebuie să țină seamă în Moldova, altele sunt necazurile, ce-l preocupă pe bănățean, ardelean, vechiul regățean....

Și dacă prin formațiunile acestea vor fi satisfăcut toate provinciile, înseamnă, că nu înzadar trebuie să plecăm dela principiul, că în sate, „în aceste celule pline de viață“, rezidă puterea Statului, — mulțumirea satelor e întărirea Statului, — și că o viață cu noțiuni concrete numai o organizare reală și liberă poate primi.

Ori satele sunt cea mai primitivă conformație a populației noastre, căreia trebuie să i-se dea însemnătatea, ce i-se cuvine, locuite fiind ele de majoritatea locuitorilor țării: țaranii.

După Dl. Prof. Iorga satul ar trebui așezat în „tron de aur“.

La alcătuirea legii a contribuit fiecare provincie cu ce a avut mai bun. Așa vedem, că legea împrumută pe: notar (drept, că numai, ca nume) din legea din Ardeal, care deosebit de legea din 1925, este funcționar comunal, nu mai face pe agentul Prefectului, ci are în grija sa numai propășirea în mersul gospodăriei sătești, — și altele.

Asemănător cu Subprefectul legii ardeleni e și președintele delegației Consiliului Județean.

Toți funcționari aleși prin votul cetățenilor.

S'a căutat a se căuta modalitatea de a da puțință județelor a întreține instalațiuni de folos local și regional din punct de vedere sanitar, cultural, social.... prin dreptul de asociere al județelor dintr'un Directorat.

Pentru o cât mai largă inițiativă de înaintare legea asigură independența activității organelor satului, comunei, județului prin „tribunale administrative“, cari se compun din judecători și membri aleși.

^{1) 2)} Expunerea de motive a dlui Ministru de Interne din 1925.

Inseamnă aceasta, că se admite libertate în gospodărie în cadrele legilor!

Pentru sat și comună sunt: delegația consiliului județean, Comitetul local de revizuire atașat Directoratului; pentru județe și comune urbane (municipii) și Comitetul central de revizuire, tot atâtea organe, cari au menirea să stea strajă trează la executarea bună a legii pentru organizarea administrațiunii locale.

I.

IMPĂRȚIREA ADMINISTRATIVĂ A TERITORULUI.

Art. 1 al legii pentru organizarea administrațiunii locale spune, că: „Teritoriul României se împarte, din punct de vedere administrativ, în județe, și județele în comune.

Județele sunt subdivizate în plăși.

Comunele pot fi subdivizate în sectoare, în condițiunile stabilite în legea de față.

Județele comunale și sectoarele comunale sunt persoane juridice.

Asociațiunile mai multor județe sau comune sunt constituite în condițiunile și după normele prescrise de această lege.

Impărțirea aceasta teritorială administrativă fixată în lege e emanațiunea firească a condițiunilor din Constituțiunea țării Românești, art. 4, care dă, ca punct de plecare pentru oricare lege administrativă împărțirea teritoriului în diviziunile de sus, admitând, pentru a ușura emotivitatea și a face mai accesibilă legătura dintre organele, care administrează teritoriul, țării, subdiviziunile teritoriale, a căror număr și întindere „se vor stabili după formele prevăzute în legile de organizare administrativă“.

Aflăm deci, că legiuitorul a făcut împărțirea bazat pe unele condițiuni înainte determinate: județ și comună; subdivizarea județelor în plăși a comunelor în sectoare comunale (sat) putând atât județele, cât și comunele să se asocieze laolaltă.

ORGANIZAREA ADMINISTRAȚIEI LOCALE.

Pentru a putea pătrunde în felul de organizare a teritoriului țării pornim dela cel mai mic nucleu de formație naturală a populației și anume dela sat, care după spiritul legii de organizare administrațiunii locale e o anexă a comunei, sector comunal.

Legea face deosebire între sate cu mai puțin de 600 locuitor, sate mici; și sate cu peste 600 locuitori, sate mari.

Satele mici se administrează ca o adunare sătească sau consiliu sătesc, iar cele mai de consiliu sătesc.

Vedem, că legiuitorul face deosebire distingând 2 forme de conducere; pentru satele mici: adunarea sătească, facultativ: consiliu sătesc; pentru sate mari numai consiliu sătesc.

Cum se va administra satul mic, depinde de capii de familie, locuitori ai satului. Ei pot însuși și forma de adunare sătească și de consiliu sătesc, iar satele mai numai forma cu consiliu sătesc.

Formațiunea satului și a adunărilor sătești a fost desbătută și criticată de mulți bărbați, chiar cu știință administrativă, pe motiv de anticonstituționalitate, deoarece satul prezintă diviziune neprevăzută în constituțiunea Țării Românești, iar conform art. 47 al legii toți capii de familie trecuți de 25 ani sunt membri ai adunării sătești, și contribuie *direct*, ca organ deliberativ al administrațiunii satului mic, ori tot Constituțiunea în art. 33 condiționează exercitarea puterii executive prin forma *delegațiune*.

Di. Ministru de Interne Dr. Al. Vaida Voevod răspunde de acestor critici apărând punctul de vedere al legii, în „Expunerea de motive“ cu ocazia înfățișării ei înaintea Parlamentului, din care, ca foarte interesante controverse, extragem unele părți: „Mai întâiu art. 33 din Constituție vorbește de „Puterile Statului“, referindu-se prin aceasta la clasica împărțire a atribuțiunilor suveranității în cele trei „Puteri“: legislativă, executivă și judecătorească, încredințate de Constituție Regelui, Parlamentului, Curților și Tribunalului lor; toate aceste organe ale suveranității naționale sunt considerate, ca „delegațiuni“ ale națiunii.

Pe cât ne dăm seamă, adunărilor capilor de familie din satele noastre nu vor exercita nici puterea legislativă, nici pe cea executivă sau judecătorească, ca să poată cădea în contradicere cu prescripțiunile art. 33.

Dar ni-se va zice: prin articolul citat este oprită guvernarea directă“.

Iarăși nu putem înțelege cum, chiar de ar fi „directă“, *îngrijirea de micile nevoi ale satelor* ar putea fi împodobită cu pomposul titlu de „guvernare“?

Dacă disecăm puțin răspunsul ministerial în partea lui primă se contrazice cu principiile dreptului administrativ, deoarece am văzut în introducerea noastră, că da, organizațiunile de acest fel — fie acele și sate — aparțin, — deși celulă mici: puterii executive. Cu atât mai logică ni-se pare însă partea din urmă a citatului, când e vorba, ca să dăm organ, — fie direct, — care va îngriji de soarta sărmanelor noastre sate.

Structura organelor acestor sate e simplă, modestă; resursele lor fiind reduse nici nu te poți aștepta, ca să aibe instalate organe după felul satelor mari. Și modul de administrare e în funcție de situația materială a lor.

Adunarea sătească, fără multe forme, își alege

organe executive: primar, încassator, pe doi ani; doi delegați sătești, cari stau în ajutorul primarului, — dacă e lipsă secretar... și numai, dacă situația le îngăduie aleg consiliu sătesc.

Deși organe mici la număr, totuși legea lasă în atribuțiunea lor drepturi, cari tind să desvolte spiritul de inițiativă și îngăduie, ca satul să ia dezvoltarea în măsura mijloacelor sale. — E atribuțiune normală această, deoarece nimeni nu se poate supralicita mijloacelor disponibile, ci numai amăsurat lor.

Adunarea sătească alege pe primar, pe toți funcționarii de cari are lipsă, îngrijește de votarea bugetului, propun limite la contribuțiuni, întreține școli, instituțiuni, organizează cooperative. — O vedem în plină muncă.

În mod facultativ satele pot avea și consiliu sătesc, organ deliberativ, — alegându-l după unele norme fixate de lege, — a căror atribuțiuni sunt însă limitate în cazuri de mai mare importanță.

După prima etapă de „centre naturale de populație” urmează satele mari cu o populație de peste 600 suflete. Treburile acestora sunt administrate de un consiliu sătesc obligator, ca deosebire esențială de satele mici, compus din un număr de consilieri fixat de lege în legătură cu numărul locuitorilor.

Ca organe executive și aici găsim: un primar,

poate fi un ajutor de primar, o delegație a Consiliului sătesc, încassator, secretar.

Satele, așa cum le-am descris mai sus, cu organele lor proprii, se înglobează în-o altă formație legală: în comuna rurală, în consiliul căreia fiecare sat e reprezentat prin consilierii săi.

Urmează ultima etapă a administrațiunii rurale, comuna rurală compusă dintr'un singur sat.

Administrația ei se apropie mai mult de aceea a satelor mari, având aceleași organe de conducere și aceleași atribuțiuni.

Am spus, că legea pentru organizarea administrațiunii locale, se bazează pe principiul descentralizării și aceasta nu e altceva, decât îngrijirea și executarea lucrărilor locale prin autorități compuse din titulari aleși de votul obștesc, față de principiul centralizator, unde executarea lucrărilor de interes local se face de autorități compuse din titulari numiți de puterea centrală (Paul Negulescu).

Că întrucât corespunde legea spiritului de descentralizare, vom căuta să ne convingem din analogia definiției principiului și atribuțiunile conferite de lege organelor, cari țin în mână conducerea administrațiunii rurale și despre cari vom vorbi în cele ce vor urma.

ISAC E. ISAICU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zile de doliu

Deziluzii, decepții am întâmpinat dela primii pași în spinoasa noastră carieră. Zi cu zi, an cu an, dureri și suferințe tot mai mari s'au pregătit corpului notăresc, care au culminat prin neașteptata și năpraznica lovitură mortală ce i-s'a dat prin legea actuală.

Dela intrarea sub imperiul ei, corpul notăresc trăește și trece prin adevărate zile de doliu.

Copleșiți de cea mai adâncă durere și amărăciune sufletească, corpul nostru se sbate în agonie, numai ca rol și autoritate, față de situația umilitoare ce-i-s'a creiat, dar chiar ca existență.

Bună sau rea această situație, n'avem decât s'o primim. „Legea e lege”.

Roadele acestei legi nu vor întârzia a se vedea și vor putea arăta dacă dreptatea a fost de partea legiuitorului sau a corpului notăresc, ale cărui doleanțe se confundau cu interesele mari ale administrației și Țarei însăși.

Reușind în fine, prin grația consiliilor, a fi renumiți notari sau secretari provizori, cu care ne fericește legea și ne asigură existența în noua situație de funcționari comunali, se mai ridică totuși, amenințătoare, în fața provizoratului nostru, o altă problemă de mai mare importanță, aceea a salarizării noastre

de comune și sate.

Au trecut 2 luni, a 3-a e în curs și nici vorbă de salar.

Și aceasta nu se datorește numai unor împrejurări trecătoare, cum ar fi neputința de a face încasări la începutul anului, ci se datorește stărei financiare precare ale satelor. Acestea nedispunând decât de foarte slabe și mici venituri, abia puteau face față sarcinilor strict necesare, iar azi când li se ia 75 % din veniturile adiționale pentru comună, cu mare greutate vor mai face față acestor sarcini, majoritatea satelor neputând contribui cu absolut nimic la plata secretarilor sătești și celelalte cu foarte puțin. Situația din acest județ, cred că este în multe altele.

S'a dat ordin ca notarii și secretarii să-și ia lefurile din orice fonduri; din nenorocire nu sunt fonduri nici încasări decât foarte reduse și atunci notarul și secretarul sătesc trebuie să răbde mai departe și poate tot anul.

Cu nici-o dare mai mare ca în trecut, nu trebuie să se împovăreze populația, zice ordinul, atunci de unde să se poată plăti acești funcționari?

Poate să se coboare din nou Mântuitorul pe pământ și să repete, cu veniturile comunelor și satelor,

minunea cu prefacerea apei în vin dela nunuta din Caana-Galileei!!

Cred oare cei mari, că notarii comunali și secretarii sătești, care desăvârșesc totuși foarte multe însărcinări de interes general și de Stat, pot trăi ca paserile cerului, care „nu seamănă și nu seceră” și totuși le poartă de grije Tatăl Ceresc... ?

Socotesc că numai funcționarii de Stat trăesc cu banii, cu salarii, iar odată transformați în comunali putem trăi numai cu aer?

Aceasta situație ne va duce la fatalul desnodământ al forțării a părăsi serviciile, pentru că nimeni nu va fi nebun să muncească numai de dragul de a fi ajuns subalternul și auxiliarul primarului și consiliului comunal.

Cine n'ar primi bucuros servitor fără plată! I-ar da bucuros și îmbrăcăminte și hrana necesară.

Dar noi suntem servitori fără plată, cu toată întreținerea noastră.

Dacă s'au luat măsuri să nu se pue nici-o dare nouă, singura soluție este ca Statul să-și îndeplinească neîntârziat sarcina de a contribui la plata acestor funcționari, deveniți din centrali, comunali, așa cum prevede art. 549 din actuala lege.

Dacă însă Statul refuză să respecte această sarcină, iar pe de altă parte nu admite nici sarcini noi asupra locuitorilor, în acest procedeu nu se poate vedea decât un mijloc care să ne forțeze a părăsi serviciile, spre a se atinge ținta înlocuirii cadrelor actuale, ca ceea ce nu s'a putut legifera direct, să se poate obține pe această cale.

Fiecare muncește ca să trăiască; muncește să câștige un ban cu care să poată trăi și întreține familia; noi trăim să răbdăm.

Se apropie serbătorile Pastelor....

Fiecare sărac muncește și el, și tot se îngrijește să aibă de aceste serbători cele necesare lui și familiei. Cte nevoi n'a avut și câte lipsuri a îndurat în aceste luni acești funcționari, cari muncesc degeabă și câte lipsuri n'au de serbători!!

Am răbdat și suprarăbdat, am bătut recordul răbdării și umilirei. Faceți o comparație între aceștia și ceilalți slujbași și veți putea cti pe fața și exteriorul lor. lipsa și sărăcia în care sunt aruncați. Dacă credeți ca dreptatea nu-i pentru noi, lăsați sentimentul, compătimirea și milci să hotărească.

Dar sunt nevoi omenetși, cari nu pot răbda, căci „gura de om, gură de câine, cere pâine”. Sunt notari și secretari nolocalnici, cari n'au nici existența, bucată lor zilnică de pâine.

Și autnei aceste elementare cerințe, nu pot fi împăcate decât degradându-ne demnitatea, umilindu-ne ca slujbași și oameni, întinzând mâna să cerșim, să facem datorii, să înșelăm.

Iată alternativa tristă și dureroasă în care-s puși

acești slujbași, după ce că primim cel mai mic salariu, nici el nu se mai poate plăti nici la timp și poate deloc.

(Dece nu suntem trimiși acasă mai bine??)

Veselia și bucuria ce deșteptă întotdeauna în sufletele credincioșilor ziua Învierii Domnului și reînvierea întregii firi, odată cu aceea a naturi, pe care o aduce sosirea primăverii, nu poate să înveselească de data aceasta întru nimic sufletele îndoliate și pline de adâncă durere și amărăciune ale colegilor notari și secretari.

Zile de suferință, de durere, de nevoi au fost mai toată lunga noastră carieră de notari, astăzi suntem copleșiți de jalea cea mai adâncă și de cea mai mare îngrijorare.

Suntem în plin doliu sufletesc. Trăim în haos.

Legea în baza căreia am fost numiți și am funcționat, s'a desființat, a murit... Cu ea s'a desființat și existența noastră.

Am rămas copii orfani ai nimănui, funcționari cari servim degeaba și oricând ni se poate da cu piciorul.

Revista noastră ar trebui să apară îndoliată, ca să arate durerea corpului nostru, până ce nedreptatea ce ni-s'a făcut va fi reparată și vom fi reînțegrați în drepturile ce am avut și ni se vor complecta cu drepturile ce ni se cuvin, în raport cu ceilalți funcționari.

EM. N. MANTA,
Turcinești, — Gorj.

Notariatul Martinuș, jud. Odorheiu.

Nr. 264—1930.

PUBLICAȚIUNE DE VACANȚĂ.

În conformitate cu dispozițiunile art. 78 din Reg. legii Stat. Funcț. Publici, se publică vacanță pentru postul de notar a comunei Mărtinuș și pentru postul de secretar a satelor aparținătoare.

Condițiile de admisibilitate sunt cele prevăzute de art. 178, alin. 4 și de art. 70, alin. 2, precum și cele prescrise de art. 183, alin. ultim, din L. O. A. L. și cele prescrise de art. 5 din Reg. legii stat. funcț. publici și să cunoască limba maghiară.

Reflecții la aceste posturi î-și vor înainta cererile, înzestrate conform art. 7 din reg. legii stat. funcț. publici la primăria comunei Martinuș, în timp de 15 zile socotit dela apariția publicației în „Monitorul Oficial Județan”.

Salariul, pentru postul de notar este 3522 Lei lunar și locuință, pentru postul de secretar 3000 Lei lunar.

Martinuș, la 8 Aprilie 1930.

Notar: Z. JERDE.

Salarizarea notarilor comunali.

Despre retribuțiunea notarilor s'a scris foarte mult, aproape în fiecare număr din revistele de specialitate și fără folos mai ales pentru noi cei de dincoace, nu s'a putut ajunge până acolo, nici când eram comunali nici când am fost de stat, se fim retribuiți barem aproape ca acei funcționari din comunele rurale, cari nu au pregătirea noastră, nu, pentru că am fost rău informați la cei ce nu ne-au cunoscut și pentru că *am fost persecutați de cei ce ne-au cunoscut*. Cei buni și puternici, cari au putut face ceva în favoarea noastră nu au fost stăpâni pe situație. Ori-cât s'a scris și ori-cât se va scrie nici-odată nu va fi prea mult, ba vedem, că nu nici suficient pentru emanciparea noastră și pentru recunoașterea drepturilor noastre juste.

Când s'a făcut legea armonizării, pe timpul guvernului Dlui general Averescu, ne-a succedat după nesfârșite intervenții, alergări și documentări, să ni se recunoască o îndreptățire oarecare, nu ceva minimal, ce putem zice, fiind îndreptății a înainta în gradații egal cu învățătorii. *Totdeauna am putut constata o antipatie a unor chemați a decide asupra sorții noastre și o opoziție nemotivată asupra tuturor doleanțelor noastre atât la salarizare cât și la celelalte drepturi bazate pe lege și regulamente vechi azi în vigoare.*

Salarizarea noastră nu a fost și nu este nici azi uniformă în întreaga țară, totdeauna a depins de modul cum a înțeles sau cum a voit să înțeleagă șeful contabilității, deciziile ministeriale cu cari s'au acordat diferite sporuri. Unele județe au aplicat sporurile just întru câtva în favoarea notarilor, altele din rea voință sau neînțelegere sau frică, au aplicat cele mai reduse ce le-au scos nu se știe de unde, fără se celim că un notar sau un județ au atacat aplicarea sporurilor greșite în contencios. Am stat blânzi și supuși cum am fost crescuți lăsând să se facă de centru. Fără a socoti vestita și mult vorbita indemnizație special la salariul de bază a notarilor comunali, le compelea un salariu mai urcat decât au primit. Unele județe sau apropiat de realitatea legală altele nici nu au voit se audă. Pe lângă acestea nu s'a ținut cont cine câți ani de serviciu are, nu s'a ținut, că eutare stă de 6—8 ani cu acelaș salariu, nu s'a urcat că doar nu este loc vacant, până moare unul bătrân sau fuge din județ nu a putut fi nici vorbă de avansare să zicem așa deși trebuie din 3 în 3 ani să se urce salariul de bază cu câte 50 Lei și amăsurat aceluia și accesoriile. Ori se respectă legea ori se aplică după bunul plac, pe sprânceană.

Trebuie se recunoaștem că rina principală este a noastră și a conducerii noastre culturale sau pe județe,

că am suferit atâtea nedreptăți. Trebuie sesizată justiția în momentul când autoritățile administrative slabe de inger nu au respectat legea. Când au făcut contabilitățile județene tabloul către Minister despre posturile de notari din județ, în loc să ia în considerare anii de serviciu a fiecărui notar, căci era ușor, au făcut un tablou cu starea de prezent a notarilor în cel mai bun caz, ba unele, precum s'a văzut în Monitorul Oficial, au pus fiecărui post de notar salariul de începător, 450 Lei. Așa au aplicat și sporurile la timpul său, unul într'un fel, altul în altul.

Acestea sunt greșelile trecutului: Nu știu din ce motiv și pe ce bază unele județe (Bihor) deja au recunoscut unele greșeli din trecut și lucrează cu zor la calcularea diferenței sporului de scumpete pentru fiecare notar pe anii 1923—1925 stabilind o diferență nominală — tot binevenită — în favoarea notarilor și în sarcina comunelor unde au funcționat fiecare la timpul săi, fiindcă atunci am fost comunali. Pe timpul cât am fost de stat încă e calculat în sarcina statului, dar când se va achita nu știe numai bunul Dumnezeu.

Iată cum s'a introdus în județele Sălaj, Bihor, Brașov, Turda etc. următoarea normă de salarizare care să servească de călăuză tuturoro colegilor la întocmirea bugetelor pe anul 1930 și anume:

Un notar cu	0— 3 ani servicii	Lei	4800
	3— 6 „ „	„	5000
	6— 9 „ „	„	5450
	9—12 „ „	„	5650
	12—15 „ „	„	6300
	15—18 „ „	„	7000
	18—21 „ „	„	7600
	21—24 „ „	„	7850
	24—27 „ „	„	8450
	27—30 „ „	„	8950
	30—33 „ „	„	9850

la care se va adăuga și adausul familiar cuvenit.

A sosit deci timpul se rupem cu trecutul, se cerem sus și tare respectarea drepturilor noastre legale ce ne compeț, plătească-se acelea de oricine. Nu putem tolera și pe mai departe situația de înjosire, că dintre toți funcționarii rurali noi se fim cei mai slab salariați. Este o tradare a familiei tale și o situație înjositoare, că tu notar începător se ai un salariu inferior ordonanței de birou dela pretură, nici nu mai vorbesc de dactilografe sau factorii postali. Nu zic se comparăm situația noastră financiară cu a notarilor din țările apusene, cari au un salariu în banii noștri de 18.000 Lei lunar, pe lângă venite eventuale legale tot superioare tarifului nostru. Se cerem și mai mult se pretindem aceea ce ne compețe azi nouă. Cărtea de

Casație s'a pronunțat referitor la îndemnizația specială, avem decizie; trebuie să ne folosim de ea.

Pentru a stabili retribuțiunea notarilor în vigoare azi fără legea armonizării, folosindu-mă de datele aflate în calendarul edat de Asociațiunea funcționarilor administrativi din Ardeal, am pregătit un tablou precis despre competențele noastre după ani de serviciu fără și cu socotirea îndemnizației speciale la salariul de bază. Din acest tablou fiecare coleg poate ușor afla ce salariu îi compete, care salariu îl va înscrie în bugetul comunei și va cere consiliului votarea lui. Dacă consiliul expunerea lui motivată nu o va accepta, va cere Prefecturii și așa mai de parte până va putea isbuti. Pentru o mai bună reușită ar fi consult ca președintele Reuniunilor județene să capeteze contabilitatea, care și așa recunoaște în o măsură oarecare îndreptățirea, se primească fiecare apel eventual al notarilor și se recunoască deja dela început îndreptățirea la aceasta retribuție legală și atunci cauza e salvată în ceasul ultim.

Nouă ne compete salariul având la bază și îndemnizația specială după care se va socoti toate sporurile cuvenite.

Nesocotindu-se până azi aceste sporuri, am fost păgubiți cu sume considerabile, cari fiecare le poate pretinde dela comună sau stat după timpul servit.

Cred că nu mai e necesar să insist la îndreptățirea noastră asupra acestei retribuții că e clar, ca lumina zilei. Nici aceasta retribuție nu ne pune în dreturile noastre, nu suntem salariați în armonie cu ceilalți funcționari rurali, dar până la armonizare generală mai putem aștepta. Nu se poate motiva ca până acuma la toate intervențiile noastre, că statul nu are bani, nu statul ne dă, ci comuna și comuna în conformitate cu legile actuale în vigoare se va îngriji de sursă de venit. Statul nu a avut bani pentru noi, ci a avut pentru alte scopuri, comuna va avea pentru noi și nu va avea pentru alte lucruri cari pot suferi amânare sau cari îi sunt impuse ilegal și de cari vedem că cu încetul se degajază (percepțiile etc.). — Voim să fim tot așa de buni funcționari pentru stat, ca până acum, ba poate mai buni, la înălțimea chemării, însă pentru a putea fi așa avem lipsă de respectarea drepturilor noastre, avem lipsă de viață cinstită, care nu o putem trăi cu salarii de mizerie. Ne-am jertfit până acuma pentru interesele statului, dar acum când nu statul ne plătește să nu ia nime în nume de rău dacă ne pretindem ceac eeste al nostru.

Fii uniți și solidari și atunci învingerea e sigură.

IOAN POPOVICIU, notar

— Valea lui Mihai. —

Menținerea actualilor notari în funcțiune.

Zilnic se fac versiuni în diferite ziare și de opinia publică în jurul *alegerii notarilor comunali*, actualmente în funcțiune.

Acești funcționari, cari au fost, sunt și vor fi și în viitor luminătorii satelor și comunelor rurale, în ultimii 10 ani în cele mai multe cazuri au fost persecutați și puși la discreția drojdei satelor și comunelor rurale, fiind transferați din sat, fără să se constate prin anchete severe că în cutare chestiune reclamată este sau nu vinovat. Toate transferările s'au făcut după bunul plac al tuturor acelor, cari sau perindat în fruntea județelor noastre.

Mult se vorbește și se interpretează *absolut greșit teza alegerii notarilor comunelor*, — în jurul căreia mai cu seamă în ultimul timp în majoritatea comunelor și satelor s'au deslănțuit agitații incordate de o parte de locuitorii acestor unități, cărora nu le este pe plac notarul, care i-și face datoria impusă de legi și de ordine superioare, de altă parte de bieții notari sperați că vor ajunge pe drumuri, și cari din aceste considerațiuni nu mai au postă de muncă, încearcă să-și facă legături, cerșesc bunăvoința tuturor competenți și incompetenți, pe când legiuitorul român, atât prin Legea Unificării Administrative din anul 1925,

cât și prin Legea Organizării Administrațiunii Locale din 1929, — alcătuită de actual guvern democratic, — prin alin. 1 și 3, art. 178 combinat cu punctul 1, art. 26 a stabilit felul de *numire a notarului*, care se face cu vot secret conform alin. 3, art. 33 din aceasta lege.

Din aceste dispozițiuni exprese a legii în vigoare incontestabil reiasă, că nu a fost, și nu este nici azi intenția legiuitorului de a da acestor atribuțiuni alt caracter, decât acela stabilit expres de lege.

Conform alin. 1, art. 178 a Legei Organizării Administrației Locale „Notarul comunal va fi numit de consiliul comunal și confirmat de Directorul Ministerial“, iar în cazul când mai multe comune se asociază spre a forma o circumscripție notarială, când nu sunt înțelese asupra persoanei notarului, numirea lui se face potrivit art. 58 a Legei Organizării Administrațiunii Locale de Delegația consiliului județan.

Aceste dispozițiuni însă nu se pot aplica, și nici legiuitorul român nu a avut intenție de a-le aplica în jurul notarilor stabili, ci numai la caz de vacanțe, devenite după punerea în aplicare a acestei legi *pen-tru că*;

legea face 3 excepțiuni și anume:

a.) notarul comunal stabil, care până ieri (ziua

aplicării a L. O. A. L.) conform statutului funcționarilor și drepturile garantate de aceasta lege, — era funcționar de stat, acest funcționar prin *efectul legii organizării administrațiunii locale* a devenit funcționar comunal, deci de sine se înțelege, că acest funcționar prin *efectul acestei legi având stabilitate, drepturi câștigate și garantate de legi, prin spiritul și efectul acestei legi și prin aplicarea art. 184 și art. 553 a Legii Organizării Administrațiunii Locale și prin confirmarea lui pe loc este a sa garanță pe seama sa continuarea stabilității și drepturilor obținute și pe motivul, că în aceasta materie Legea Organizării Administrațiunii Locale numai într'un singur caz face excepțiune, și anume prin art. 554, unde expres zice că „Funcționarii, cari la publicarea legii se vor găsi în serviciu, fără a îndeplini condițiunile de admisibilitate cerute de lege, vor putea fi menținuți cu titlu provizoriu”, deci de sine se înțelege că drepturile câștigate a-le funcționarilor stabili cu atât mai vârtos trebuiesc respectate.*

b.) Notarul comunal prin efectul art. 555 a Legii Organizării Administrațiunii Locale devenind din funcționar de stat, funcționari comunali, conform art. 184 a acestei legi este încadrat în statutul funcționarilor, se bucură de toate drepturile acordate prin statut și este supus în acest timp la toate îndatoriile stabilite de aceasta, cu excepțiunea derogărilor făcute de aceasta lege (vezi art. 555 Legei Adm. Locale).

c.) Pe lângă toate aceste însă ne putem provoca și la *precedentul desvoltat în prealabil în aceasta materie*, cu care s'a procedat în vremea ce prefectii în jurul notarilor deslănțuiau cea mai josnică demago-

gie, *precedentul* în baza căruia notarii comunali, cari până la data de 1 Ianuarie 1926 erau *funcționari comunali*, odată cu aplicarea legii unificării administrative, prin efectul acestei legi de organul competent, care era pe aceia vreme Prefectul județului *ex-offo și pe loc, fără a se declara toate notariatele vacante, fără a se publica concurs, a se da anză la diferite agitațiuni, a se supune notarul stabil cu drepturi câștigate la diferite umiliri și sicanări, și eventuale refuzări de denumiri, sau numit și confirmat pe toți notarii stabili aflători în funcțiune la punere în aplicare a legii înlăturând prin aceasta haosul creat de noua lege.*

Pentru ce nu s'a putut urma aceasta cale legală și menținerea satusului quo și cu punerea în aplicare a Legii Organizării Administrațiunii Locale, pentruce consiliul comunal, sau la caz de neînțelegere Delegația consiliului județean, — nu poate face numirea pe loc *ex-offo* a notarului stabil, spre a i-se ridica demnitatea acestui funcționar, demnitate atât de ruinată în urma diferitelor mutării făcute fără nici un rost în ultimii 10 ani?

Sperăm că Prefecturile de județ vor respecta cu strictetă ordinele categorice date de Ministerul de Interne în această cauză, în urma intervenției energice din partea revistei noastre și toți notarii stabili vor fi confirmați pe loc, respectându-se prin aceasta drepturile câștigate și înlăturându-se eventuale procese cari ar fi numai în dauna statului și comunelor.

Dacă conducătorii neamului românesc de azi, vor fi conduși de spiritul dreptății, dreptatea va fi cu noi.

IOAN MOLDOVAN, notar

O mică comparație.

În ziua de 15 Martie a. c. a avut loc în sala Prefecturii județului Bihor Congresul Uniunii Notarilor din acest județ. Programul adunării era bogat, frumos și „de interes general”; privind însă în jurul mesei, unde mai odinioară și îndeosebi atunci, când era nevoie și de concursul nostru, — al notarilor, — erau adunați din toate categoriile de funcționari în număr frumos, — cu regret am constatat, că așa numitul „interes general” s'a redus la interesul puținilor funcționari, la interesul celor notari, cari n'au dreptul nici măcar să-și plângă doleanțele, deoarece legea — deși Ei sunt executorii conștiincioși ai legilor, regulamentelor și ordinelor, Ei sunt funcționarii, cari trebuie să conducă multe oficii, respective toate oficiile din comunele rurale cu caracter administrativ, financiar și economic, — nu-le asigură nimic, — ori ca să ne exprimăm cu mare bună voință față de legiuitori, nu-ne asigură decât foarte puțin. Acești

funcționari ajunși prin L. P. O. A. L. în situația copilului orfan n'au avut la congres nici un funcționar superior notarului, care azi în cea mai grea situație să ne dea sfat, un sprijin, ori un cuvânt de încurajare. — Acest fapt la prima privire m'a supărat, însă ca multe altele, — înscriindu-l în sarcina stărilor grele, i-l dăm uitării, dacă întâmplarea nu mă forța să iau parte tot în aceeași lună și la congresul învățătorilor din acest județ. Aici intrând în sala Casei Națională din Oradea, unde a avut loc întrunirea, la prima vedere m'a cuprins o durere, î-mi era rușine, par'că toată lumea mă privea cu dispreț. Pentru ce? Involuntar și ca prin fulger am făcut atunci o mică comparație între congresul notarilor și acele al învățătorilor. Ce strașnică deosebire. Până când noi, corpul notarial, — unde predomină desinteresarea ca un morb epidemic, — eram puțini și lăsați singuri, la congresul învățătorilor a fost re-

prezentat întreg învățământul. Erau învățători dela sate, profesori secundari și universitari și cu toții — în corpore — i-și declarau nemulțumirile și necazurile. Ce frumos să vezi acest corp reclamându-și dreptul asigurat prin lege. Învățătorii sunt solidari, iar profesorii cari au aceeași menire, deși sunt ridicați într'o clasă socială mult mai superioară, iau parte la toate întrunirile lor, le dau sprijinul moral, le dau sfaturi bune și le dau curajul pentru a spera un viitor mai bun. Învățătorii au și sprijinul clasei superioare și sunt și asigurați cu toate și frumoase drepturi prin legea învățământului, — dar noi, notarii, cari suntem acsa în jurul căreia se învâрте întregă administrația comunelor rurale, ce drepturi avem și ce putem spera dela viitor? Nimic. Dacă legea nu-ne asigură nici un drept și ne-a tratat ca pe fii mașteri, iară funcționarii noștri superiori, — din motivele bine cunoscute, — nu-ne pot ridica în clasa cuvenită și nu-ne pot da nici un sprijin, ar fi de dorit ca noi — notarii — să ne stimăm, să ne respectăm în mod reciproc. Cu ocaziunea congreselor notariale să ne adunăm cu toții, să ne salutăm colegial și cu drag și să muncim cu dublă energie pentru solidarizarea corpului notarial, pentru solidarizarea noastră cu atât mai vârtos, fiindcă noi depindem de toată lumea, fiindcă nouă ni-se cer multe în schimb însă nu ni-să dă decât foarte puțin. Am ajuns în cea mai tristă și vitrigă situație, dar pentru aceea să nu desperăm complet. Legea ne-a luat toate drepturile, înlocuindu-

le cu datorii, dar ne-a mai rămas încă ceva, ne-a mai rămas posibilitatea de a convinge pe cei în drept, respective pe totă lumea, că noi suntem factori principali, că noi suntem indispensabili și că fără noi administrația comunelor rurale este moartă. Aceasta însă o putem arăta numai și numai prin voință și muncă ambițioasă. Prin munca noastră ne vom ridica din nou, iar autoritățile în drept de a judeca, ne vor îmbrățișa iarăși și vom ajunge ca odinioară notarul zilelor trecute stimat și iubit de locuitori și autorități.

Pentru a putea munci însă în felul de mai sus și ca munca noastră să-și aibă rodul dorit, trebuie să ne cunoaștem prima datorință, — pe care foarte puțini o respectăm, — stima, dragostea și iubirea colegială. Acestea sunt firele puternice de legătură, care aduc totul într'un singur mănunchiu și care dau naștere așa numitei „solidaritate“. Să nu ne bazăm deci pe ajutorul nimănui și să nu așteptăm modificarea legii, nutrindu-ne cu promisiuni frumoase, ci să ne ajutăm noi însuși prin puterile noastre. Noi la aparență, în comparație cu alți funcționari, suntem mici și orfani, în realitate însă, — despre ce vom da dovadă în scurt timp, — suntem mari și funcționari de valoare în administrația comunală.

La muncă deci și spre solidarizare, că aceasta ne-a mai rămas ca singurul mijloc de salvare.

NICOLAE PANTEA,
notar în județul Bihor.

Un act de solidaritate

Intre împrejurările critice create notarului L. O. A. L. corpul notarial din județul Severin a mai dat o dovadă de solidaritate și colegialitate.

De fapt L. O. A. L. și dispozițiunile forurilor superioare îl pun pe notar în impasul de a cerși dela consiliile comunale alegerea sa și zic împas, pentru-că foarte puțini dintre notari sunt siguri de votul consiliilor, mai ales după ce au făcut pe executorul la încassarea impozitelor și pe corteșul fără culoare politică la diferitele alegeri din trecut.

Nici o dispozițiune, nici o rdonanță relativă la alegerea notarului, ba mai pre-sus de toate, au început unii să zvonească lucruri fantastice; că poți candida unde-ți place, în ori-care județ și acela va fi declarat de ales, care întrunește mai multe voturi, dar nu se fac restricții, nici deosebiri.

Fantastice au fost dela început aceste zvonuri, pentru-că nu se poate admite un haos de balamuc în legătură cu alegerea notarului și datorința organelor dela conducere a fost și este, să sprijinească pe notarii din județele respective, adevă în primul rând pe no-

tarii în funcție și în rândul al doilea pe notarii titrați, cari ocupă funcții de secretari de notari etc. și după așezarea acestora în posturi, să dea loc unei concurențe pentru posturile rămase vacante. Acest lucru îl pretindea buna-cuviință și respectul superiorului față de subalternul, care a muncit și s'a jertfit pentru prosperarea administrației din acel județ.

Încă înainte de a se fi luat vre-un fel de dispoziții dela centru, notarii din județul Severin întruniți la adunare generală în ziua de 28 Februarie a. c. au adus o hotărâre prin care se interzice formal ori-ce fel de concurență în vederea alegerilor de notari și fiecare membru al reuniunii jud. e obligat sub urmările stigmatizării, să competeze numai la postul pe care îl ocupă.

Prin acest act au dat notarii din județul Severin o nouă dovadă de solidaritate și colegialitate și exemplul dat de ei ar putea servi și pentru alți colegi din alte județe.

Dar notarii din județul Severin au dat și în trecut exemple de solidaritate, au știut să jertfească timp

și bani împreună cu alții din puține județe, până când grosul trupei dormea somnul letargic, din care a fost trezită abia când nu mai avea de salvat nimica din cele mistuite de valurile dispozițiilor L. O. A. L. și barem atâta pot recunoaște și aceia, cari s'au simțit subjugați în trecut de notarii bănățeni, că bănățenii știu să fie solidari, știu jertfi pentru interesele obștei.

Reuniunea județeană a notarilor din județul Severin conform tabloului mai recent compus de cassarul Uniunii Gen. ar mai resta în cotizații față de Uniune cu suma de 1370 Lei, care sumă am cerut ca să mi-se dețragă de către Dl. cassar Hajdeu din competențele mele față de Uniune, pentru-ca să nu mai figureze ca restanțieră, dar trebuie să se țină cont încă de un fapt, încă de un act de jertfă. Anume reuniunea jud. Severin a abscris ca neîncassabilă suma de 301500 Lei din sarcina foștilor ei membrii, sumă, din care barem $\frac{1}{4}$ parte ar fi fost cotizația membrilor față de Uniune și nu a cerut abscierea acestei sume din sarcină-i, ci a plătit am de an cotizațiile la cari a fost

impusă de către Uniune, adecă adevărații membrii ai acestei reuniuni au achitat și cotațiile neîncassabile ale foștilor colegi, pe-când cunosc exemplu, că președintele unei reuniuni județene a cerut să se abscrie unele sume din sarcina reuniunii respective.

Din cele de mai sus reiese clar, că notarii din județul Severin pe de-o parte își știu îndeplini datorințele față de ei însuși, prin solidaritatea manifestată, pe de altă parte știu să fie adevărați membri ai Uniunii notarilor și poate-că tocmai din acest motiv au fost dubitați de către unii colegi, că vreau să dominez, că vreau să conducă Uniunea cu forța, însă acela, care a aruncat zizamia în corporația noastră, afirmând, că se poartă o luptă pentru hegemonie între notrii bănățeni și ardeleni, a avut interesul să facă această afirmație, iar restul îl voi comenta într-o adunare în viitor.

IOACHIM SAS, notar.

Notarii și lucrările particulare

Din principiul fundamental al justiției rezultă că regularea raporturilor cetățenilor între ei, precum și între stat și ei zace în însăși esența juridică a statului și cu cât aceasta reglementare va fi mai perfectă, statul va fi cu atât mai perfect; iar libertatea cetățenească cu atât mai mare cu cât se vor pune mai puține îngrădiri voinței și libertății personale care nizuește la ajungerea scopurilor vitale și la însăși existența omenirii.

Intervenția statului pentru repararea nedreptăților îndreptate de slăbiciunea omenescă contra cetățenilor sau însăși al statului o numim justiție sau judecare. Căutarea adevărului, ascultarea celor interesați însăși modul de judecare îl regulează procedura procesuală căreia i-se adaugă pe lângă procedura de execuție și procedura extraprosesuală a cărei norme sunt menite a colabora la constatarea raporturilor juridice, la reglementări când se cer în internul ordinei publice. De procedura extra procesuală se țin în special cauzele de carte fonduară, succesiunile și altele cari interesează de aproape și foarte des viața locuitorilor dela sate și până în prezent au fost strâns legate de serviciul notarilor comunali din Ardeal.

Vânzările-cumpărările de imobile, schimburile, ipotecile se fac zilnic de cetățenii unei țări, circulația imobilelor trebuie să se poată face cu unele norme foarte simple fiind cele mai dese. Legiuitorul s'a și gândit la aceasta când a regulat prin legea din 1885 art. XV. din 1874, XXIX. din 1887 și altele felul cum să se redacteze cărțile funduare, precum și normele

după cari trebuie să se întrească actele cari servesc de bază întabularilor în cartea funduară, iar mai târziu s'au fixat precis formele testamentelor. Toate contractele, declarațiunile au recerinte de formă foarte simplă încât cu puțin studiu și cu o praxă îndelungată întremirea lor se poate face la perfecție și mai ales de notarii Comunelor rurale. Este de mare interes pentru locuitorii comunelor rurale ca toate acestea acte să le poată rezolva în comună în primul rând pentru că i-ar costa mai puțin și nu ar pierde timp pe drum cu călătoriile la orașe și cine ar putea fi mai chemat la acest lucru decât notarul care cred că este destul de pregătit și instruit după ce a făcut bacalaureatul și diploma de notar ca să întocmească astfel de acte. Voiajorii comerciali în foarte multe cazuri cu școală mai puțină decât notarii și sunt în stare să facă transacții și acte atunci și notarul trebuie să fie în stare a întremi acte particulare. Art. 179 din L. P. O. A. L. prevede cu caracter obligatoriu întremirea cererilor de către notari și secretari sătești pentru cei cari ar recurge la oficiul lor. Acest articol este atât de vag și neprecis încât nu suntem lămurii dacă notarii vor lua de acum înainte locurile jehbarilor sau își vor păstra și pe mai departe drepturile, deoarece și în parlamentul țării unii domni deputați, iar mai târziu unii domni avocați au protestat ca notarii să nu aibă dreptul de a redacta acte fără caracter juridic, ci toate acestea să le întocmească exclusiv avocații și notarii publici și pentru ce, pentru că principiile democratice așa pretind ca atunci când

badea Niculae îi bolnav în pat și voește a-și face testamentul să meargă la oraș la avocat, cheltuind sume mari cu căruța și să-și ducă patru martori, cari îl cunosc, ca apoi să plătească sume enorme pentru lucru mic, dar ce se întâmplă dacă pe drum badea Niculae moare, rău se va vinde o bucată de pământ în valoare mică și atunci se vor face cheltuieli cu mult mai mari de cât va plăti pământul și așa mai departe, cu tot soiul de acte cheltuielile vor fi cu mult mai mari decât valoarea obiectului din chestie. Este absurd și de neînțeles cum s'au și putut strecura astfel de idei azi când în toate părțile se vorbește de democrație și când guvernul actual are la bază democratismul integral ori da înțelegem democrație cu condițiunea ca țaranul toate actele să-le facă la avocați de și este cu mult mai avantajos să le facă la el acasă, da înțelegem ca să se îmbogățească avocații cu taxe grase deoarece notarul tot aceeași lucrare o face cu jumătate din aceia sumă. Acest lucru ar însemna îngrădirea drepturilor omenesți și crearea unui monopol nou pentru domnii avocați cu o pierdere de timp și spese incalculabile pentru locuitori.

Ca notarul să poată întocmi acte particulare pentru locuitorii comunelor rurale, este neîndoios în primul rând în favorul populației și în al doilea în interesul însuși a corpului notarilor pentru că numai

asa vor păși pe aceia carieră oameni diplomați, cari nu cu mult mai puțină școală vor avea ca domnii avocați, însă acuma este întrebarea: cum să se reglementeze redactarea lucrărilor particulare:

1.) Autoritățile superioare să elaboreze regulamente uniforme cuprinzând instrucțiuni și modele despre orice acte ce ar interesa viața locuitorilor dela sate.

2.) Să se fixeze taxele lucrărilor peste cari sub rezerva pedepsei notarul nu va putea lua mai mult.

3.) Despre fiecare act întocmit și sumă primită să se elibereze chitanță din cotor.

4.) Notarul să nu poată încassa anticipat decât cheltuielile efective.

5.) Tariful taxelor să se afișeze și să se aducă la cunoștință publică.

6.) Notarul să fie răspunzător de exactitatea actelor întocmite orice lucrare ulterioară să fie obligat a o redacta gratuit care este în legătură cu actul greșit și în fine ori ce alte dispoziții cari să asigure bunul mers al întocmirii actelor.

Notarii nu voesc să câștige averi, nu voesc să le ia pâinea avocaților, dar voesc să trăiască pentru binele și sprijinul locuitorilor a căror conducători de fapt sunt.

S. V. UNGUR

Până unde?

Legea U. A. l'a scos pe notar din multe drepturi ce avea până la punerea ei în aplicare, iar în schimb l'a făcut funcționar de stat și i-a recunoscut dreptul de a redacta lucrări particulare.

Situația ne-a fost cât se poate de penibilă și sub regimul acelei legi, pentru-că eram în continuă nesiguranță, tocmai din motivul, că eram la dispoziția statului, adică a guvernului și tot-odată la dispoziția politicianilor, cari în interes de serviciu ne puteau arunca dintr'un loc într'altul, fără vre-o justificare a *interesului* de serviciu.

Dar legea U. A. după 3 ani de experiență a fost așezată și ea la dosar, întocmai ca memoriile ce le-am înaintat în vederea alcătuirii ei în urma cărora am primit, ce e drept, promisiuni frumoase.

Legea U. A. la alcătuirea căreia prea puțin cont s'a ținut de observările și doleanțele noastre după cum i-am prevestit la timpul său, s'a născut moartă, căci nici în zilele din urmă n'a avut fericirea să poată fi aplicată în întregime, adică s'au putut convinge unii domni, că tradiția unui ținut din țara întregită nu poate fi înnusă celorlalte ținuturi și tocmai partea de tradiție, adică oficiul de stare civilă a fost nodul gordian, căci tocmai la acest punct ne-am oprit cu aplicarea.

Trecutul putea servi de exemplu pentru prezent, dar se vede, că și prezentul se bazează pe alte tradiții, căci legea pentru organizarea administrației locale, deși adaptată după tradiția altui ținut, tot-acolo bate, căci tot pe primar îl face ofițer de stare civilă, dar această lege se arată a fi și mai neaplicabilă decât L. U. A.

Notarul conform noiei legi e ceva mai mult decât un nimenea pentru viitorii stăpâni, — înțeleg, că și stăpân acela care te angajează și plătește, — dar e degradat chiar și prin litera legii la rangul de secretar comunal, subordonat primarului, care poate fi om cu carte și poate fi analfabet, poate fi un cetățean pașnic și poate fi de părerea aceloră cari sapă la temelija unității noastre naționale.

Aceia, cari au primit de bani buni și promisiunile ce ni-s'au făcut înainte de votarea noiei legi, s'au putut convinge barem acum, că pentru notarul comunal: „Cu adevărat deșertăciune sunt toate“ — pentru-că de fapt am ținut întruniri peste întruniri, am înaintat memorii cu duiumul, ne-am spesat și ultima lețeaie pentru-ca să ne asigurăm un viitor și din toate ne-am ales cu desamăgirea.

Trebuie să presupunem, că notarul cu pregătire este mielul de jertfă pe altarul unificării administra-

tive și aceasta cu atât mai vârtos, căci dacă legea veche a promis, ar fi trebuit să se înființeze școlile de specialitate administrativă și astăzi n'am avea atâtia agenți de notari, iar absolvenții școlilor de notari rămase în ființă, deci asimilate în mod tacit cu școala prevăzută în lege, n'ar mai fi trebuit să-și cerșească dreptul de a putea redacta acte particulare extra-judiciare, odată-ce legiuitorul le-a recunoscut acel drept tocmai prin lăsarea în ființă a acelor școli.

Soarta corpului nostru este pecetluită și trebuie să ne așteptăm pieirea, care nu vine dintr'odată, ci treptat-treptat; aceasta și din motivul, că dintre funcționarii de stat cu sau fără pregătire, notarul a fost cel mai slab retribuit și cel mai încărcat cu lucru și răspunderi.

Vor încerca unii laici să mă contrazică eventual cu aceia, că notarii au și dreptul de a redacta acte fără caracter juridic, cari le întregesc salariul cu venitele ce le aduc, dar se înșală sârmanii, căci țăranul în situația în care să află astăzi, caută calea cea mai netedă și dacă e nevoie, caută pe acela, care îi redactează fără plată acele acte, iar dacă e cu stare, se duce la advocați, pentru-că notarul la o alegere l'a sfătuit să voteze cu X. la alta cu Y., apoi cu Z. și dacă notarul nu poate fi statornic, nu poate fi nici cinstit. — Poate din cauza crizei ce bântue, sau din alte motive, lucrările particulare au început să devină pentru notar un fel de: „Pupăză pe colac“ — deși trebuie să facă pe secretarul, pe primarul și peceptorul fără nici-o retribuție specială, adecă fără vre-o retribuție, care ar merita această etichetă. — Altor funcționari de stat li-s'au mărit treptat-reptat salariile, dar de notari nu și-a mai adus nimenea aminte, căci dacă și-ar fi amintit cineva de noi, trebuia să se scandalizeze de pregătirea academică legată de un salariu de 3—4000 Lei lunar, atunci, când alții funcționari fără nici-o pregătire, tot în serviciul statului, primeau aceeași leafă, dacă nu mai mare.

Deveniți funcționari comunali, nici-o normă cu privire la alegere, nici-o bază cu privire la salarizare și dacă am ajunge să ni-se statorească un salariu mai corespunzător, se scade acela la aprobarea bugetelor, sau la aprobarea regulamentului respectiv, pentru-ca și prin acest fapt să devenim odioși în fața țăranului, care va spune: „Vezi, că i-a trebuit plată mare dar cei de sus știu cât merită!“

Pieirea ne-am putut-o presimți de-când delegația Uniunii cerând audiență la Dl. Ministru de Interne, a fost primită de cel al Sănătății Publice ș. a. Dacă s'ar fi scotocit dosarele, cari au așezat în ele la odihnă vecinică nenumăratele memorii, ce a înaintat Uniunea Generală a Notarilor și Asociația Funcționarilor Publici cu privire la modificarea proiectelor de legi L. U. A. și L. O. A. J., s'ar afla destul material pen-

tru alcătuirea unei legi, care ar unifica într'adevăr administrația țării noastre, care ar fi mult mai apropiată de mentalitatea și obiceiurile cetățenilor, deci mult mi reală, mai aplicabilă.

Dar până-când alții ne huiduiesc, trebuie să ne apărăm singuri și să salvăm puținul ce se mai poate salva, să dăm mână cu mână barem acum, când pericolul e destul de mare, când trebuie, că fiecare dintre noi își poate da seama de faptul, că: „Pe noi ne nimiciră a pizmei răutate și oarba neunire“ — din trecut și acum după-ce vedem roadele neînțelegerii și lipsei de solidaritate din trecut, să fim barem pentru prezent și viitor adevărați colegi și adevărați membri ai organizațiilor noastre, să arătăm, că barem în momentul ultim, când de pretutindeni ne vedem persecutați și noi știm să dăm mâna și noi putem fi frați și arătând aceasta, ori-cât de subjuogați, ajungem la izbânda și-n Milcov și-n Carpați.

IOACHIM SAS, notar.

De ce ne certăm?

Presă minoritară face rău serviciu populației minoritare când — fără de a se convinge în merit — alarmează opinia publică și îngreunează buna înțelegere între conlocuitorii din regiuni mixte.

„Keleti Ujság“ din Cluj în Nr. 63 afirmă nici mai mult nici mai puțin decât că „Uniunea generală a notarilor cerut într'un memoriu, că la complectarea posturilor de notari, să nu se considere calificația, ci numai originea etnică a candidatului, etc“. Toate aceste le afirmă în baza articolului semnat de notarul Gulácsy în „Rev. Adm.“ Nr. 2—1930.

Deschid „Rev. Adm.“ și citesc articolul intitulat: „Notarul minoritar nu există“, în care aliniatul doi afirmă, că în memoriul Uniunii generale aliniatul 6 s'acerut dela Ministru „că la definitivarea notarilor comunali, în primul rând să se ia în considerare originea lor etnică“. Aceasta e o afirmare tendențioasă, neadevărată!

Nicăiri nu este vorba în acel articol de „notarial

Nicăiri nu este vorba în acel articol de „notarial minoritar“ și cu deosebiri, cine și unde s'a afirmat că la definitivarea notarilor comunali să se prefere românii?

Din contră, în memoriul Uniunii, al. 9 se zice:

„Evident că și dorința noastră e, că aceste posturi să fie ocupate de elemente cât mai bine pregătite“. La aliniatul 11 se zice: Înțelegem, că viitoarele posturi de notari . . . să nu fie ocupate prin gonirea elementelor actuale. La al. 12 se zice: „Cerem de a se scoate politica din administrația țării, a se reveni și

a ni se reda drepturile câștigate...“ La al. 17, 18 s'a cerut o normativă referitor la alegerea notarilor, unde absolut nu se intenționează clasificarea notarilor după origine etnică, ci din contră se cere ca prin „Dispozițiuni imperative să se statornicească o ordine de precădere în baza cualificației și considerări umanitare.

Se cauți cu microscopul în articolul încriminat nu poți afla — afară de laudă, că frați minoritari dominează procentul cualificației față de notarii român — un pasaj care ar atinge sensibilitatea colegilor minoritari.

Nu știm ce a voit colegul Gulácsy cu articolul său agitator, care a născut comunicatul din Keleti Ujság, și care a făcut o rea impresie între concetățenii noștri minoritari. Ori-și-ce a intenționat D-sa, cu acest articol nu a servit nici colegilor minoritari, nici intențiunile Uniunii noastre, care luptă pentru scoaterea politice și contra nepăsării etnice a conlocuitorilor — și atunci când aceste tendințe s'ar prezenta din partea minorităților.

Ori, crede colegul Gulácsy că noi notarii de azi suntem în cea mai mare parte niște oameni naufragiați pe alte cariere pentru cari nu e rentabil ca să ne mai „coborâm?“

Când zice colegul Gulácsy: „Cine cunoaște spiritul și sistemul dominant și moștenit în Ardealul nostru“... uită că în corpul notarial de azi mai trăiesc și azi de acei favorizați de soarte cari în regimul antebelic au putut ajunge la un post de notar.

În sistemul dominant de atunci, în comune pur

românești, românul nu a fost candidat la „alegere“ și de tot rar au putut să intre în grația poruncitorilor de atunci. Eu de ex. într'o viață întregă nu am putut câștiga în județul meu un post de notar.

Celelalte cariere au fost tot așa de imposibile pentru fiii neamului nostru. Multe de aceste s'ar putea scrie, însă noi am tras vasul uitării peste suferințele noastre și fără provocarea colegului Gulácsy — nici acum nu grăiam. Aprob dar și eu expresiunea colegului Gulácsy că „Notaria minoritar nu există“. Există însă un corp de notari descriși în ritmul neuitatului Gh. Coșbuc prin colegul Ioan Sas al cărui text trebuie să fie pe masa fiecărui notar, zicând despre el:

Cu plata de 500 Lei, muncea un biet notar cât trei, carul a mers, carul n'a stat, dar sporuri nu ne-ați acordat, nici barem nu ne-ați încadrat, încet-încet ne-ați încurcat, eram comunali și de stat, la lucru, sarcini și nevoi, la plată însă vai de noi și am muncit și am sperat, în fine ne-ați statificat și ne-ați numit, ne-ați renumit, ne-ați degradat, ne-ați dejosit să fim chiar secretari.

Aci mizerii din belșug și transferări cu meșteșug, în interes, din interes, cu înțeles, fără înțeles, carul n'a stat, carul a mers, dar numai noi tim cum.

Colegul I. Vlad trebuie să știe că noi membrii comitetului de redacție nu suntem „ucenici“ ai scrișului și îl rugăm ca în loc să ne critice să ne dea concursul său având în vedere că noi luptăm pentru un scop comun.

VICTOR VARNA.

Administrația rurală spre decădere

Ne este dat să vedem zi de zi schimbări, refaceri, organizări și reorganizări în toate serviciile Statului și a autorităților autonome.

Legile existente se modifică, se abrogă; instituțiuni noi se creiază, altele vechi se desființează.

Tendința legiuitorilor și a guvernanților este, să producă ceva mai bun, să dea națiunii și guvernanților posibilitatea de a conviețui în cadrele Statului cât mai ușor. Aceasta e consecința progresului ființei omenesti pe toate terenurile.

Ca și în viața ființelor omenesti, așa și în viața Statului, nu toate acțiunile pornite, ori impuse guvernanților, sunt bune.

Vreau aci să arăt o însemnată lacună a Legei pentru organizarea administrațiunii locale și a legilor referitoare la creierea veniturilor comunelor rurale.

Afirm cu drept cuvânt, că o însemnată parte a comunelor rurale în condițiunile legilor azi în vigoare, nu-și pot crea venituri pentru a susține o administrație bună, care să funcționeze prompt, spre

îndestularea locuitorilor. Ori, dacă o administrație căreia i se dă prin Lege o „largă autonomie“ nu-și poate crea veniturile de care ea are nevoie necondiționată, ea nici nu se poate numi administrație autonomă.

Am în față imprimatul de buget tip confecționat pe seama comunelor rurale și a instrucțiunilor date de Ministerul de Interne referitor la întocmirea bugetului pe anul 1930.

Studiind aceste instrucțiuni, am ajuns la trista convingere, că multe din comunele rurale vor fi în imposibilitate de ași întocmi un buget în acest an, prin care să asigure mersul bun și normal al administrațiunii.

Conform acestor instrucțiuni, bugetul comunal se imparte atât la venituri, cât și la cheltueli în 3 părți: 1. venituri și cheltuelile normale și periodice, 2. venituri și cheltueli accidentale și extraordinare și 3. venituri și cheltueli cu destinațiune specială.

Se prevede, că cheltuelile stabilite la una din aceste 3 părți, vor fi acoperite de venitele stabilite la

aceiaș parte a bugetului, deci fiecare parte a bugetului va fi echilibrată.

Din aceste dispozițiuni rezultă, că cheltuielile părții I. în care se cuprinde: administrație comunală (cheltuielile de personal și material), administrarea bunurilor comunale, serviciul tehnic și al drumurilor, învățământul și cultul, serviciul sanitar și cel veterinar, sunt a se acoperi din venitele normale și periodice, mai bine zis, din venitele încasate prin Stat și din cele create și înființate de Legea maximului, precum și din cota atribuită din fondul comunal.

Să cercetăm acum, dacă aceste venite sunt ele suficiente, ca să acopere cheltuielile normale și periodice, adică cheltuielile „obligatorii”. Să se aibe în vedere, că sunt și de acele comune rurale, cari nu au târguri, piețe, proprietăți imobiliare, capitale depuse spre fructificare, întreprinderi comunale, etc., ci au o populațiune pur agricultoare, crescători de vite, muncitori manuali; dar care, cu considerare la numărul populației și la necesitățile lor rezolvabile prin administrație, au totuși nevoie de o administrație bună, care să le asigure satisfacerea trebuințelor lor repede și bine.

Expun aci situația comunei X. din județul Y. cu o populațiune de 2100 locuitori, agricultori, crescători de vite, și lucrători în fabrici.

Această comună, cu eforturi foarte mari, poate realiza în anul 1930 următoarele venite normale și periodice :

1. din cote adiționale cca.	50.000
2. din repartiziia fondului com. cca . . .	10.000
3. din taxe pe firme	5.000
4. din taxe pe căzane de fierț rachiu . . .	5.000
5. din taxe la eliberarea biletelor de vite .	15.000

In total: Lei 85.000

Ar mai fi unele taxe cari s'ar putea înființa în baza Legei maximului, dar din acestea unele au fost abrogate prin art. 111 din Legea timbrului, iar altele se zice, că înființându-le ar nemulțumi populația, de ex. taxa pe câini.

Așa dar suma de 85 mii Lei e venitul maxim ce se poate realiza ca venit normal și periodic, în comuna X. din care trebuc să se acopere cheltuielile de personal, învățământul, cultul, serviciul sanitar și cel veterinar.

Făcând cele mai mari sacrificii și economii, acoperirea cheltuielilor normale și periodice din venitul de mai sus e imposibil.

Să arăt acum de ce anume cheltuieli obligatorii are nevoie aceiaș comună.

1. Cheltuieli de personal:

Primarul, conform instrucțiunilor ministeriale	
minimul de salar este 500 Lei lunar, adică	
anual	6.000
Ajutorul de primar, jumătate din leafa primarului	3.000
Indemnizație delegației consiliului pentru cheltuielile eventual făcute în interesul comunei	2.000
Notarul (plătit de 3 comune) socotindu-i cel puțin 4000 Lei lunar, cota parte cuvenită comunei X.	27.000
Secretar de notar, sau impiegat, idem	27.000
Casier (obligat a fi zilnic la birou)	12.000
Un servitor comunal și unul notarial	24.000

2. Cheltuieli de material:

Iluminatul localurilor și al comunei	2.000
Incălzit	10.000
Registre imprimare (și starea civ.)	10.000
Abonamente	4.000
Cheltuieli pentru alegeri com. (deja achitate)	10.000
Indemnizație de transport notarului (cota comunei X.)	15.000
Taxe postale	8.000
Întreținerea telefonului	7.000

3. Pentru serviciile sanitare și cel veterinar

4. Chiria postului de jandarmi și a secției (obligați prin contract de locațiune)	15.000
5. Susținerea școlii primare	35.000

In total: Lei 222.000

Acestea sunt cheltuielile necesare și obligatorii în cel mai strict sens al cuvântului, dela care nu se poate face nici o abatere fără primejduirea lăsării în părăsire a ori ce acțiune administrativă. Nu mai vorbesc, de câte alte cheltuieli obligatorii mai este nevoie: reparațiuni, paza de zi și noapte; apoi de unele cheltuieli facultative cari în totdeauna au existat și sunt în interesul colectivității, cum e: subvenții de binefacere, culturale, săracilor; studenților, pentru cei bolnavi fără mijloace și cei mușcați de câini turbați, etc.

Să ne gândim, de unde se va putea acoperi cel puțin diferența de cca 137 mii Lei pentru a face față cheltuielilor mai sus enumerate.

Nu știm, dar nici aceia nu știm, de ce nu putem înființa cotizații sau taxe asupra venitului realizat de locuitori din agricultură, pentru a acoperi aceste cheltuieli obligatorii? Ori administrația nu face servicii locuitorilor și aceștia nu au nevoie de o administrație bună?

Împărțind acele 137 mii Lei ce mai sunt a se acoperi cu cele circa 5 mii jugăre pământ ce are comuna X. rezultă o taxă de 28 Lei la jugăr. Ori este

aceasta o dare mare, față de contraserviciile ce li se fac locuitorilor? Sopotind că în comună mai sunt câțiva comercianți, meseriași și lucrători de fabrică, asupra venitului cărora încă s'ar putea așeza o taxă proporțională cu venitul, rezultă ca taxa pe venitul agricol va putea fi și mai mică, chiar numai $\frac{1}{2}$ din cea fixată mai sus.

Prin dispozițiunile Legii maximului s'au creiat venituri, dar din acestea unele comune rurale abia pot înființa câte 2—3, și acelea mult neîndestulătoare.

Am sperat mai mult dela Legea pentru organizarea administrațiunii locale, și chiar părerea unui Ministru era, să se dea posibilitatea comunelor rurale prin noua lege, a înființa taxe asupra venitului înscris în matriculele de dare ale Statului. În loc de o ameliorare a situației creiate de Legea administrativă din 1925. actuala Lege restrânge și mai mult această posibilitate.

Art. 455. din Legea pentru org. adm. locale declară cheltuieli obligatorii o mulțime de cheltuieli, dar se vede, că legiuitorul nu a făcut o balanță a veniturilor ce acordă prin aceeași lege, cu sarcinile ce le impune în acest singur articol.

Care ar fi remediul dar? Să facă serviciu primar, notarul și delegația consiliului fără nici un salariu, dar nici atunci nu se pot acoperi celelalte cheltuieli și cine ar face asemenea sacrificii?

Să se lucreze fără materiale de birou, să nu se mai dea nimic școlii, să lăsăm să se ruineze tot, zidiri, mobilier! Care va fi rezultatul? Administrația se va prăpădi, elementele bune azi conducătoare a administrației noastre rurale notarii, își vor căuta altă ocupațiune, iar de administrație, va avea grijă Dumnezeu. Și cine va suferi? Locuitorul.

Am expus această situație consiliului comunal și câtorva locuitori din comună. Tuturor le este de mirare, că dacă ei consimt să plătească o dare comună în raport cu venitul ce-l au, în scop de a avea o administrație comună bună, de ce nu li se îngăduie?

Este clar, că administrația rurală s'a svârțit în brațele nepuinței de a acționa și exista. Întreb, ce înseamnă aceia autoionomie, când poporul unui comune nu poate face ceia ce vrea, ceia ce îi este necesar pentru a putea progresa. Ori s'a temut legiuitorul și guvernământii noștri, că lăsând consiliile comunale să-și înființeze singure veniturile de cari au nevoie, se va abuza, se va supraîngreuna contribuabilul rural? Aceasta e o temere fără temei, căci dat fiind principiul reprezentării poporului în consiliile comunale prin consilieri aleși, rezultă că poporul se impune singur cu ceia ce știe că poate contribui. Dealtcum știm, că aceste hotărâri ale consiliilor comunale sunt controlate de autoritatea tutelară, deci care este criteriul acestei

restricțiuni?

Dacă legea îndreptățește înființarea de taxe pentru serviciile înființate în interesul particular al locuitorilor, între cari se consideră serviciul curățirii gunoaielor, latrinelor, tăierea vitelor, etc. de ce nu consideră și administrațiunea generală, școala, sănătatea publică etc., ca interese ale locuitorilor?

Art. 430 din legea pentru org. adm. locale dă voie comunelor să înființeze cote adiționale suplimentare în cazul ca veniturile normale și periodice sunt neîndestulătoare. Dar în acest an și această neîndestulătoare sursă de venit e oprită de Minister, prin instrucțiunile însoțitoare a bugetului.

În resumat conchid, că administrația comunelor rurale lipsită de mijloace de existență va decade. Autonomia e un principiu pus de lege, dar căzut în desuetudine. În loc de o administrație de model, vom ajunge la instituții primitive.

Se cere deci, ca guvernământii noștri și legiuitorul român, să se coboară puțin și în mediul nostru rural și să vadă, că e urgentă nevoie de legi noi și bune, cari să dea comunelor mijloace de întreținere o administrație civilizată și bine organizată.

T. POPA.

Tratamentul absolvenților a 4 clase secundare în corpul notarilor și alte servicii publice.

(Urmare.)

Dacă în corpul notarilor acești absolvenți au fost tratați ca mosafiri nepoștiți, în toate celelalte servicii publice ei au fost bine primiți și extrași chiar prin crearea de diferite perspective: înaintări și gradațiuni, urmate de acordarea lor efectivă — nefiind subordonate locurilor bugetare ca la notari — creindu-le o bună situație în funcțiunile ce ocupă.

Așa în învățământul primar, în care și-au găsit un fericit refugiu și câțiva foști colegi notari, au fost primiți până după război cu titlul de suplinitori. După anumit stagiu și examene, au devenit învățători ajutoari și în urmă asimilați întocmai cu normalistii, ținându-se seamă la înaintări și gradațiuni de timpul servit, chiar dela numirea ca suplinitori.

Și dreptul acesta odată câștigat, câștigat a rămas pentru totdeauna.

Nu le-a trecut și nu le trece nimănui prin cap, să le dea cu piciorul, nici măcar azi, când mii de normalisti rămân anual fără posturi.

Tot așa în corpul preotesc se găsesse preoți bătrâni cu 4 clase Seminar, cu câțavreme preoții tineri au 8 clase Seminar sau chiar Teologia.

Nu le-a trăznit la nimeni prin cap, să-i arunce ca netrebnici ca unii, ce n'au pregătirea de azi, ci pe aceia a timpurilor ce le-au apucat dânsii.

Drept e că la noi nu este vorba de acest lucru.

În primul rând aceste elemente au fost dela început ignorate.

Existăm de fapt, dar nu existăm de drept și ca consecință nu ne bucurăm de absolut nici o deosebire de tratament față de ceilalți colegi.

În al doilea rând, intenția legiuitorului de a se numia în posturile de notar candidați cu cultură superioară: bacalaureați sau licențiați, este numai ceva aparent.

Aplicarea legii a desvăluit însă intenția cea reală, care nu urmărește deloc acest lucru, ci tocmai dimpotrivă, posibilitatea înlocuirii actualelor cadre, cu funcționari chiar de tot profani în ale administrației și numirii la comune a notarilor cu calificare inferioară, dar simpatizați de consilieri.

Dreptul de a se acordă dispensă de condițiunile denumire cerute notarilor și secretarilor, când sunt notari cu clase secundare, cu Școală de Notari și vechime apreciabilă, lipsa oricărei dispozițiuni de a proteja și asigura numirea acestora și modul cum s'au făcut unele numiri, nu pot decât să dovedească acest lucru.

„La legi noi, oameni noi“.

Cei vechi nu ne mai bucurăm de nici-o încredere....

În toate celelalte servicii publice absolvenții a 4 clase secundare, au fost bine primiți și apreciați și, toți, potrivit cu vechimea de serviciu ce au, sau găsesc înaintați în diferite grade erarhice în serviciile ce ocupă.

Astfel să găsească asemenea absolvenți în Administrațiile Financiare, Percepții, Serviciile Vamale, C. F. R., Poșta T. T., Poliții etc.

Chiar și în serviciile Prefecturilor se găsească înaintați în grade superioare.

Legea de unificare din 1925, acordase dreptul de a înainta conform Statutului (nt. ceilalți acest drept fiind limitat) șefilor de birou din serviciile administrative ale prefecturilor, cu cel puțin 4 cl. secundare și 5 ani vechime.

Iarși făcerea complectă despre notarii cu aceeași situațiune.

Stiu prea bine că, chiar dacă s'ar fi prevăzut și pentru notari o dispoziție similară, tot litera moartă ar fi rămas, ca toate celelalte drepturi legiferate, dar neacordate.

Dar ca chestiune de calitate în fata legilor, această dispoziție trebuie să fie prevăzută și pentru notari, mai ales că în ce privește pe ei înscrierea în lege a diferitelor drepturi, nu înscamnă și respectarea ei.

Prin ce erau notarii inferiori și nu meritau același tratament? Poate fiindcă erau mai vechi de 5 ani, mai aveau în plus Școala de Notari și lucrează nu numai cu toate serviciile Prefecturii, dar și cu toate celelalte autorități publice!!

Faptul *ignorării pur și simplu a acestor absolvenți în corpul notăresc și tratamentul deosebit, cu evidente și frumoase perspective, ce s'a acordat acestor absolvenți în toate celelalte servicii publice și chiar însăși în ad.-ție, în cazul d-lor șefi de birou și a d-lor pretori, proveniți din notari cu aceeași situație, pe lângă că constituie o nedreptate, nu poate fi decât o probă deplină că, niciodată, la noi nu s'a dat absolut niciun interes în privința recrutării, selecționării și ridicării treptate a nivelului cultural al acestui corp și deci a prestigiului lui și a administrației însăși.*

Din contră, după război, desființându-se Școala de Notari, corpul notăresc a fost învadat de elemente absolut fără nici-o pregătire administrativă, mulți aduși de vânturile politice, dar care totuși au avut exact aceeași salarizare ca notarii vechi cu pregătire, extrem de nenorocită de altfel și pentru primul numit.

Și prin poarta largă a legii actuale, aceștia pot să fie menținuți sau numiți chiar notari comunali, notarii cu școală, cu vechime și stabili rămânând nenumiți sau secretari sătești.

Consiliile comunale, suverane pe drepturile lor, pot hotărî asemenea lucruri.

Și cei mari nu le rămâne decât să-și spele mâinile ca Pilat din Pont.

Dar ce să mai vorbesc de acești absolvenți a 4 cl. secundare.

În toate celelalte servicii publice, să găsească în diferite grade de înaintare funcționari cu 4 cl. primare, fără să le conteste nimeni situația și drepturile câștigate. Chiar și în armată sunt mulți ofițeri inferiori proveniți din plutonieri cu clasale primare.

În orice servicii publice, acești funcționari au avut și au încă posibilitatea de a înainta, în corpul notăresc din VR., o foarte redusă posibilitate a existat până la unificarea salarizării, decând a încetat.

În mod general, corpului notăresc i-s'a acordat un tratament vitreg deosebit de ceilalți funcționari.

Pentru toți ceilalți funcționari publici drepturile câștigate au rămas și vor rămâne pe veci câștigate, considerate intangibile și deci respectate cu sfințenie. Ceeace pentru aceștia ar fi considerat o imposibilitate și nedreptate, pentru docilul și mult răbdătorul nostru corp, se consideră ceva firesc, legal și cu putință.

Toti ceilalți funcționari reușesc să adauge mereu câte ceva și să mărească patrimoniul drepturilor câștigate sau le mențin cel puțin intacte; iar noi — corpul notăresc, — unul câte unul — le-am pierdut pe toate, până chiar însăși existența noastră ca funcționari.

Legi cu efect retroactiv, care să nu țină seamă de micile drepturi acordate cu sgârcenie de legile anterioare, numai pentru noi pot fi făcute.

Orice coleg notar, din orice categorie, poate vedea cu durere greșală ireparabile ce a făcut îmbrățișând

această carieră urgentă, când poate vedea situația bună de care s'ar fi putut bucura în orice alte servicii.

EM. MANTA,
Turcinești, Gorj.

Din durerile notarului Sorocean.

Stabilitatea notarilor comunali, nesocotită de Prefectul politic.

„... Guvernul va proceda fără întârziere la reorganizarea departamentelor și a tuturor instituțiilor de Stat autonome pentru a asigura o administrație rațională a treburilor obștești. Va realiza o economie de muncă și va garanta selecționarea după norme obiective a unui corp de funcționari, cu stabilitatea asigurată și remunerați în așa chip în cât să fie feriți de orice acțiune de corupție, dar și responsabili de ori-ce abuzuri” (din „Manifestul către Tară al partidului Național-Tărănesc).

În sbuciumul, actual, disperat al Corpului nostru și a celorlalte clase de funcționari, — ce deplâng trecutul, — mă reculeg câte odată, întorcând privirile nu departe, în urmă, când actualul guvern, aclamat de marea mulțime, a venit la cârma Tărei și, când funcționari de toate breslele nu încăpeau în talie de bucurie că, în sfârșit și-au atins „apogeul“, mai ales că pe lângă promisiunile de tot felul și a tuturor profesilor democrați, chiar solemnul „manifest“, garanta îmbunătățiri mari în soarta acestor umili, dar vrednici servitori ai Statului, — cari trag ca boii credincioși, ori-cine ar mâna din car, — atât din punct de vedere material, cât și moral, socotindu-i de sub ghiarele politicianismului păgân, și printre aceștia enumeram — atunci cu satisfacție, iar azi cu durere — și pe notarii comunali, acești desmoșteniți ai soartei sub toate guvernele, cari credeau cu atâta optimism în începerea „unei noi ere“ cu funcționari bine selecționați, bine remunerați și stabili, excludându-se sub o formă cât mai umanitară — „neghina“, așa de abondent infiltrată printre noi, și care trebuie să recunoaștem public că întotdeauna a constituit și constituie o perpetuă și periculoasă piedică în lupta noastră de consolidare: mai ales în vremuri vitroge, de încercare, ei își dau în vileag slăbiciunea și pășind peste ori-ce simț al moralei și solidarității, se închin politicii din care își fac un crez, pentru a triumfa deasupra colegilor săi și, deși existența, triumful lor este limitat, totuși decadenta morală a organizațiunii noastre este incalculabilă.

Și în acele vremuri promițătoare și hotărâtoare

„de mai bine“ în Corpul nostru, a fost chemat, — în acest județ, — să dea viață „noui ere“ D-l P. Hrițcu, fost prefect de până mai eri, când a fost forțat — cum și el la rândul său știa să forțeze pe subalternii săi, — și bineînțeles după ce a adus mulțumiri primarilor, intimei săi „sfetnici“ și „prietenilor“ — să plece, pentru a-și continua opera „dezastruoasă“ în altă parte. N'ași fi întrebuintat acest apostrof, de nu le-ași avea culese din viața administrativă a acestui județ, atâtea cazuri de acest dureros calabru, nemaipomenit în analele administrative, de sub nici un guvern.

Niciodată nu cred că vor putea fi înnăbușite glasurile acelor colegi, cari au fost mutați, fără nici un motiv serios, pentru ca în locul lor să fie instalați noi elemente — în majoritate străini administrației — dintre favoriți, cât de neînsemnați ai zilelor ca „agenți de notar“, a acelora ce au fost puși să demisioneze sau să se mute în alte județe, — unii chiar în toiul celei mai grozave ierni (1928—1929), spre a satisface anumite gusturi politice, precum și nici a acelora, — așa de mulți la număr, — căror ne putându-li-se aplica pedepsele din această erarhie, nu odată au fost chemați de acest „părinte al județului“, — care a lăsat răni nevindecate în „fii săi notari“, — și impuși, prin cele mai atrăgătoare calificative ca „dragă, te rog, fii bun, consimte să fii mutat în cutare, sau cutare loc, căci așa cer interesele politice și generale“, după cari urmau amenințările de tot felul de pedepse, iar dacă unii din aceste victime „nevinovate“ întârziiau cu consimțământul „în alb“, pentru acești „fii ne ascultători“ s'a ordonat pretorilor respectivi să „cerceteze și constate toate nemulțumirile locuitorilor ce ar avea față de ei“, luându-se declarații băcanilor, unde aceștia datorau câte o sumă neînsemnate pentru petrol, sare, etc. și cari li-s'au trimis spre lichidare, în termen de 5 zile, cu avertismentul că vor fi suspendați din funcțiune și deferiți Parchetului, — prin mijlocirea primarului — spre înmânare — și cu mențiunea specială plină de delicatete, pe plic: „predarea se va face sub luare de dovadă, fiind periculos“, expresiune dureroasă de

sub domeniul civilizației ordonată de Ministerul de Interne printr'o circulară cunoscută aproape de toți cetățenii, ea nu se va șterge așa curând de pe acele plicuri și nici din memoria acelor colegi, cari au avut nenorocul să le primească....

Față de aceste expresii demodate, nu par ciudat nici concluziunile unor pretori, înrolați în actualul regim, cari spre a fi mai pe gustul „șefului județean“, le-au redactat cu „din cele constatate, ne-am format convingerea că nu este destoinic să ocupe funcțiunea de notar“, concluziune cu efect nul, fiind făcută de incompetent, în această materie fiind alte isvoare de constatare și mai multe, dar ele au adus jigniri sufletești colegilor. Să credem că „Asociațiunea Generală a Pretorilor din România“, care în ultimul timp a luat ființă, va ști să impună membrilor ei, să aibă mai multă bunăvoință față de colaboratorii lor subalterni și să nu pună patimă vădită, în constatările lor.

Toate aceste noi măsuri de prigoana notarilor comunali, necunoscute până acum, în „noua eră“, sunt cu atât mai dureroase pentru noi și rușinoase pentru inventatorul lor, cu cât s'au aplicat numai din interese personale, meschine, și nici de cum după cerințele serviciului și, în special, colegilor neînregistrați încă nici într'un partid politic, le-a fost dat să îndure aceste mari privațiuni antemergătoare punerii în aplicare a noiei legi pentru organizarea administrației locale, care a sacrificat o mare parte din armata noastră disciplinată și atât de încercată.

În acest odios tratament al notarilor, ziua de 5 Ianuarie 1930, a adus o explicație, — în această zi fatală în care notarii acestui județ au fost convocați în consfătuire la prefectură și unde au auzit fără să creadă urechilor că viața slujbei lor încetează, după atâtea ani de muncă oropsită, și când în numele îngrijorărilor colegi am cerut respectarea drepturilor de stabilitate, pe cari le au unii prin vechime, iar alții prin titluri (studii), și cari de ani de zile au cerut să li-se recunoască aceste merite (1928—1929), D-l Prefect — de tristă amintire — a divulgat un secret pe care n'ar fi vrut și în care mult a ezitat, că *nici o cerere de stabilitate nu s'a rezolvat, pentru ca notarii să poată fi ori-când liniștiți la dispoziția Prefectului*. Această destăinuire vorbește mai mult, de cât am putut reda în acest articol...

Urmare acestei consfătuiri, o parte din colegi, după săptămâni de așteptare, li-s'au dat referatele cu rapoarte (la cererile lor de ani de zile) către Minister de clarificarea situației lor, și dacă unora din ei Ministerul apreciindu-le dreptul câștigat, i-a recomandat să fie numiți în nouile posturi de notari, acestea au fost clasate, fără vre-o urmare, iar fericii „merituoși politici“, fără nici o recomandare au fost numiți, numai atingem și intervențiunile favorabile fă-

cute pentru unii din aceștia, cari prin erori și-au creiat unele drepturi, cari la momentul oportun se vor desveli.

În fața mărturisirii de mai sus, făcută într'un moment, în care nimeni nu poate ocoli adevărul, — patimelor vădite în numirea notarilor la nouile comune, nesocotind nici ordinele Ministeriale, mă întreb unde sunt pedepsele drepte și legale pentru cel care a lezat atâtea colegi în drepturile lor, dobândite cu „súdoarea frunței“ și după ani pierduți în școlile de specializare și care pe lângă acestea, a nesocotit însuși garanțiile date în această privință de guvernul, din care face parte, ca om politic?

Z. BODIU,

Student, Notar-Diplomat
Președinte de Reuniune.

Ție notar amăgit

Bătuți de soarte cu gândul în întunecimea apusului de viață, zoriți mereu de lupta valurilor, mânați de furtună, așteptați și voi seninul soare, așteptați să-l vedeți și pentru voi falnic lucind.

Așteptați... așteptați mereu.

Ași vrea să încep cu începutul, dar nu-i știu firul și nici capăt n'are, încerc să-l iau de ori-și-unde, cred că mă veți înțelege.

Suferință, amar, dor, durere, te zbați mereu în speranțe și... cu speranțe rămâi.

Ai vrea să faci ceva mare și frumos muncind din greu, din otrăvite dimineți până în roșul azur al soarelui ce moare în faptul înserării și te alegi cu abisul îndepărtării întunecate.

Când istoviți de încordarea datoriei, șira spinării ruptă în două, plămâni înbibați cu microbii distrugerii, cauți să te refugiezi în liniștea familiei, nu găsești decât copii scâncind de foame, coate rupte haine respeticite și o femeie palidă cu ochii secați.

Și zbuciumul nemângăiat te apasă zilnic, alergi, bați porțile de aramă, să-ți-se deschidă cătuși de puțin, dar pumnii tăi sunt slabi, — sărmane notar, — și nici forță nu prea ai, iar urechile Atotputernicilor sunt departe ca să te înțeleagă. Și strâns ghem, înfrigurat de gerul negrei ierni, glasu-ți stins de mila cerșită sumă jalnic și obosit.

În zadar vrei tu, — vierme nemernic, — să schimbi pasul sortii, viji n'au nimic cu morții și tu tot viu vrei să pari. Zidurile sunt mari pentru ca să le poți trece și chiar de ai încercă să-l ureci prin movila cadavrelor putrezite la poala lui. Cerberusul dreptății te nimicește sub călcăie.

Când înfometat de amar mergi la mărul cu poame plin, în zadar te animi, cele coapte sunt destinate

celor mari și puternici, și nici răul pentru tine timp nu are, să te'nbete cu răcoarea lui.

Mai ai de mers pân'la Golgota.

Te duci târâș prin deșertul vieții, cu picioare goale, nisipul cald te arde, însângerat ridici brațele-ți slabe să ceri mângăere, — un balsam pe rănilor-ți a-dânci, — în loc să-ți-le alinte, te îndeamnă să aștepți, că tu sărman muritor ai vreme de mângăere.... în viața de apoi.

Că tu suferi... pe mine nu mă doare.

Și aștepți.... aștepți mereu... și afară-i blestem de soare cald și senin, drumul de praf, e plin de copii voioși și fără grijă, iar tu porți urgia nepăstuiților ciocoi.

Da! tu ești tânăr plin de speranțe, visul și iluzii pentru tine e făcut, împărăția lor e mare, poți alege cât vei vrea, încolo.... pământul e rotund și bun e Dumnezeu.

ALBU-NICOLAE.

Din durerile notarului Sorocean.

Cozi de topor.

...Cele mai multe rele nu vin din
[afară.]
Nu le-duc streini, ci ni-le face toate
Un pământean d'ai noștri o rudă
[sau un frate].
Gr. Alexandrescu.

Este cunoscut tuturor — chiar și celor străini de breasla notărească — răcnetul disperat și lupta aprigă, dusă de Corpul nostru, pentru ca noua lege pentru organizarea administrațiunii locale, — concepută într'un stil așa de barbar, pentru noi — să apară sub o formă mai umanitară, mai corepunzătoare gradului de civilizație, în care suntem clasă, de societate, — și — nu este tăgăduit nici rezultatul acestei mari mișcări, care n'a putut înfrângé, nici cătuși de puțin, pornirea aleșilor, iluștrilor noștri legiuitori (deputați și senatori), cari astăzi au uitat că eri, în preajma alegerilor generale ne păstrau locul de frunte, apreciind, cu drept cuvânt, munca noastră obositoare, lipsită de popas și răsplată meritată, numindu-ne „prieteni lor“ și cersindu-ne votul, această comoară scumpă, ce pe mulți „oameni de casă“, — fie-mi permis, fiind adevărat — îi cocoțează în „divanul“ Tărei, unde ajunși lucrează (mai lămurit, aprobă) nu după făgăduelile făcute, ci după un anumit program, conceput cine știe când și de cine știe cine, și acolo se manierează într'atât de nu-i mai cunoști, că sunt cei ce fluerau în bălciuri și sate, spre a aduna poporul pentru a-i cânta „suoave“, cu care poporul nostru blăjin și răbdător s'a deprins a „juca după cum cântă“; — ne-am ales cu elogiile, încurajările inimoase ale D-lui Ministru de Interne Vaida-Voivod: „Fără D-v. D-lor nu se poate lucra, căci D-v. sunteți rădăcina arborelui Statului, D-v. aveți datoria să dați pildă administrației și să faceți și cultură în popor, în sfera D-v. de activitate. Știu că nu este serviciu mai greu ca al Notarului. Toate resorturile ministeriale zac pe umerii Notarilor și încă de copil cunosc, că ce înseamnă pentru comună un Notar bun și cât rău poate face unul rău. Statul are obligamentul față de cei ce-l servesc (în Congresul notarilor din 12 Februarie 1920)“.

Promisiunile D-lui Subsecretar de Stat Eduard Mirto că „nici un otar nu va rămâne fără post“ (în interviu acordat delegațiunii Uniunii Notarilor, 28—29 Octombrie 1929), „să se numească ca notari și secretari la unitățile administrative și sațe în primul rând actuali, de către Comisiunile Interimare, ca astfel să se evite pe cât posibil deplasările dela comunele unde funcționează în prezent (ord. telegrafic al Ministerului de Interne No. 248—1930, către Prefecții de județe și, care a rămas o simplă vorbă, în județul nostru)“ și chiar „numirea notarului de Comisiunile Interimare și a ratificarea prin Consiliu să nu îngrijoreze pe nimeni, ori i-l numește, ori nu, fiecare va rămâne la locul său, pentru aceia are Ministerul dreptul de confirmare“, iar noi Soroceanii am mai avut și promisiunile asigurătoare ale D-lui P. Hrițcu, fost prefect, care în prima și ultima sa consfătuire cu notarii, aproape de 20 minute (în seara de 5 Ianuarie 1930), și după ce fără nici un pic de emoție ne spuse că viața slubei noastre încetează și că Statul numai are nici o obligațiune materiale, a găsit cuvinte de măgulire că, „va căuta, pe cât posibil, a plasa pe cei mai „merituoși“ în nouile posturi de notari și secretari sătești, precum și la alte instituții (ad-ția financiară) spre a nu rămânea nimeni pe drumuri“. Am bănuț că, acest reprezentant al patimilor politice, — cum s'a manifestat, nu va fi condus de interesele superioare ale Tărei și va înlătura interesul politic și personal, căruia i-s'a dat, și în Februarie, luna distrugerii mecanismului sănătos a administrațiunii noastre rurale (notarilor), am văzut că acești „merituoși“ — cu rari excepții — n'au fost alții decât cei refugiați în politica D-sale și s'au „ploconit“ în întregime și prin toate căile, acestei nuanțe efemere, chiar deși unii din ei, sunt din cei calificați „agenți“ de statutul funcționarilor publici, ia alții foști condamnați pentru deliecte ce i-a declarat incapabili de a ocupa ori-ce funcțiune publică, pe toată viața, și nu acei cu merite administrative, câștigate prin o serioasă pregătire și îndelungată practică, pe acest pă-

răginos teren, cari au rămas neîntrebuințați, lezându-li-se dreptul lor de stabilitate.

Unii din acești fericiți „merituoși politici”, — să adăugăm, cum e și firesc, — s’au năpustit asupra notarilor ce funcționau la comunele nedesființate, cu ordină apostrofate dela cârmaciul județului, să fie numiți aceștia, iar titularii, oricâte drepturi ar avea ei, — să fie lăsați în drum. Comisiile Interimare comunale, recunoscătoare față de cel ce le-a cules și pus în fruntea comunelor, — fără vre-un merit, — n’au șovăit în executare și iată-i scoși de sub caldele promisiuni ale D-lor Ministru de Interne Vaida-Voivod și Subsecretar de Stat Eduard Mirto, iar dacă unii au atacat aceste hotărâri, cari în accelerarea lor au trecut peste formele cerute, chiar de acest modest legiuitor, acestea stau nerezolvate pe biurourile aglomerate cu lucrări ale administrațiilor respective, sau li-s’a pus faimoasa rezoluție „se clasează din lipsă de locuri”, lăsând, printr’o ilegalitate, să funcționeze „mari și tari, ca în cōdru” cei preferiți...

Acești „merituoși” plini de virtuți haine, preferiți așa de mult politicește, nu pot face parte din organizațiunea noastră, nu pot fi colegii noștri, a acelor ce luptăm fără nici un colorit sprijin politic, conduși numai de legea morală și simțul datoriei, față de serviciu și colegi, așteptând să vină ziua răsplății noastre, ei sunt vânzătorii Corpului nostru pentru „un blid de linte”, — îi condamnă, cum dealtfel îi condamnă și Statutul Uniunii noastre; în clipe grele ce trăim, când fără „solidaritate” nu se poate nimic face, și când toți profesioniștii se grupează, pentru ca prin o luptă comună și ordonată să-și revendice drepturile, în cari sunt lezați, aceste „cozi de topor” ce s’au izolat de colegii lor, trădându-i, rămân în afară de orice organizațiune, ei sunt o piedică în acțiunea ce întreprindem pentru consolidarea Corpului nostru plâpând și, nu mă îndoesc că ei mai de vreme sau mai târziu, vor fi puși acolo, unde merită... unde și-au așternut.

În fața tuturor acestor nelegiuiri, cu urmări, ce au întrecut ori-ce prevederi, văzute dela distanță și umbrite de unii oameni ai zilei, cari — cu durere trebuie să spun — fac parte din guvernul de astăzi al „legalității”, ce ne-a promis public prin *manifestul* venirii lor, că va da Țării „un corp de funcționari bine selecționați și cu stabilitate asigurată”, — ridic steagul Reuniunii și nu-l voi depune, până când *aceste triste spectacole nu vor lua sfârșit*, supunând toate aceste acte ilegale judecăței drepte a opiniei publice, dacă ele nu vor produce nici un ecou, acolo, la „cei drept”.

N. BODIU.

Student, Notar-Diplomat,
Președinte de Reuniune.

Comitetele locale de revizuire

Incheierea, cercetarea și aprobarea conturilor

Pentru bugetele și contabilitatea satelor mici, directorii ministeriali locali vor elabora, pe temeiul legii de față, un regulament de aplicare simplificat, potrivit resurselor acestor administrațiuni, cu avizul comitetului local de revizuire (art. 499).

Conturile însoțite de rapoartele comisiei de verificare, de toate actele justificative și de reclamațiunile ce eventual s’ar face, vor fi supuse încuviințării consiliilor respective cari vor proceda în acest caz ca și pentru votarea bugetelor.

După a lor votare și încuviințare de consilii, conturile satelor, comunelor rurale și ale asociațiilor județene, vor fi înaintate Comitetului local de revizuire pentru a fi cercetate și aprobate.

Comitetul local de revizuirea judecă conturile tuturor mânuitorilor de bani și materiale publice ai satelor, comunelor, municipiilor, județelor și ai asociațiilor județene și ai oricăror alte stabilimente de utilitate publică din resortul Directoratului.

Deasemenea judecă gestiunile tuturor acestora cari, cu sau fără autorizarea legală, se vor fi amestecat în mânăuirea banilor publici, valori sau materiale, autorităților sau instituțiilor din aliniatul precedent și cari s’au constituit astfel contabili (art. 500).

Ca organ de control comitetul local de revizuire constată și certifică, după deciziunile date asupra conturilor individuale, judecate conform articolului precedent, exactitatea conturilor de administrațiune ale comunelor, plășilor, municipiilor, județelor sau ale asociațiilor județene și ale stabilimentelor de utilitate publică din resortul Directoratului.

El se mai pronunță:

Asupra degajărilor totale sau parțiale ale garanțiilor depuse de diferiții contabili ai satelor, comunelor, municipiilor, județelor sau ai asociațiilor județene și ai stabilimentelor de utilitate publică din resortul Directoratului; asupra cererilor de scăderi de debite făcute de către aceste administrațiuni pentru cazul de insolabilitate a debitorilor; asupra cererilor de prescripții făcute de contribuabili din resortul Directoratului prin nemărire la timp a contribuțiilor; precum și asupra contestațiilor la urmări făcute de contabili acestor administrațiuni, conform art. 5 din legea de urmărire.

Pentru judecata acestor contestațiuni nu este necesară consemnarea sumei cerute pentru suspendarea urmăririi (art. 501).

Comitetul local de revizuire în resortul său are

în atribuțiunile sale constatarea anilor de serviciu ai funcționarilor satelor, comunelor, municipiilor și județelor sau ai asociațiilor județene și ai stabilimentelor de utilitate publică din cuprinsul lor în conformitate cu legea de pensuni (art. 502).

Sunt justițiabili direct de comitetul de revizuire toți mănuiitorii de bani și materiale ale căror conturi sunt supuse jurisdicțiunii sale, precum și orice funcționar sătesc, comunal, municipal, județean sau directoral care nu va fi justificat sumele de bani ce i se vor fi încredințat pentru îndeplinirea de servicii sau

efectuarea de lucrări.

Mai sunt justițiabili de comitetul local de revizuire, administratorii și contabilii satelor, comunelor, municipiilor, județelor sau ai asociațiilor județene și ai stabilimentelor de utilitate publică pentru întăzieri în depunerea conturilor, în prezentarea scriptelor și actelor justificative, pentru necomunicarea în termenul fixat al documentelor și lămuririlor cerute de consiliu precum și pentru orice alte neregularități constatate în gestiunile lor (art. 503).

(Va urma).

Impărțire nouă, organizare nouă

Noua împărțire teritorială impune și corporației noastre o nouă organizare, adică o reorganizare.

Este cunoscut, că în trecut eram organizați pe județe, iar organizațiile județene erau conduse de către o organizație centrală, care mai întâiu era „Reuniunea Regională a Notarilor din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș“, — iar mai târziu: „Uniunea Generală a Notarilor din România“. Sub conducerea organizației centrale amintite mai în urmă stăm și de prezent.

Impărțită țara pe directorate, adică pe regiuni, ni-se impune să mai organizăm și noi o subdiviziune, adică să ne organizăm pe directorate, căci astfel fiecare organizație nouă se va putea interesa mai de aproape de chestiunile ce privesc pe membrii cari o alcătuiesc. Această chestiune a fost sulevată și în Sibiu, însă nu la masa verde, ci într'alt loc și avându-și importanța, să sperăm, că va deveni fapt.

Nu vreau să provoc o dezbinare și aceia, cari au discutat în această materie, cred că n'au avut astfel de intenții, dar e necesară din mai multe puncte de vedere organizarea noastră pe regiuni, pentru-că interesele noastre de fapt variază după regiuni și la fel obiceiurile.

Ar urma deci, ca în apropiatul viitor să avem organizații județene, regionale și o organizație centrală.

Organizațiile județene ar avea să se ocupe și să apere interesele notarilor din județul respectiv, având mai multe lucru cu autoritățile din județ. Organizațiile regionale ar avea să apere interesele membrilor lor, intervenind până la Directorat. (Natural, că fiecare din ele ar putea interveni și la Minister și chiar în justiție, — cu avizul Uniunii, sau Federalei, după cum s'ar numi noua organizație centrală, adică nu numai cu avizul, ci și cu ajutorul acesteia.

Organizația centrală ar avea să se ocupe de interesele întregului corp și conducătorii ei ar avea să intervină la Ministere și la cererea vre-unei subdiviziuni, la autoritățile locale.

Fiecare organizație va trebui să-și aibă sediul în centru, adică cele județene la sediul județului, cele regionale la sediul directoratului și organizația centrală

va urma să-și aibă sediul în București, aceasta din motivul bine-priceput, ca să poată face demersurile necesare mai repede și cu mai puține jertfe.

Pașii necesari pentru organizarea pe directorate cred, că se vor lua de către conducerea Uniunii cât mai grabnic, pentru-că sunt multe chestiuni ce așteaptă imediată soluționare îndată după organizarea directoratelor regionale și greșesc aceia, cari afirmă, că această subdiviziune n'ar fi de-ocamdată actuală.

Spre a nu se provoca o dezbinare artificială tocmai prin trăgănarea cauzei, ar fi de dorit, să se ia măsurile de lipsă încă de-acum, pentru-ca noile subdiviziuni să-și poată începe activitatea, după cum reclamă interesele locale.

Organizați pe directorate, în loc să contopim organul nostru central „Administrația Română“ — cu „Revista Administrativă“ — după cum ni-s'a făcut o propunere grandioasă de către un coleg, am putea edita și reviste locale, după posibilitățile materiale ale membrilor organizației respective, pentru-că ce e bun nu strică nici dacă e mult și un organ central nu se va putea ocupa amănunțit de chestiunile tuturor membrilor, poate și din motivul, că nu toți membrii Uniunii își comunică doleanțele cu centrul și ar putea deveni odios fără vre-o vină.

Domnii colegi, cari se interesează de soarta lor și a organizației noastre profesionale, sunt rugați să discute mai de-aproape această chestiune, iar președintele Uniunii are cuvântul în cauză.

IOACHIM SAS, notar.

Nr. 140—1930.

C O N C U R S.

În conformitate cu dispozițiunile art. 78 din Regulamentul pentru aplicarea legii Statului funcționarilor publici, se publică concurs pentru complectarea postului de *Notar* în comuna *Rușciori* județul *Sibiu*.

Reflectanții la acest post sunt invitați a-și înainta cererile de concurs însoțite de documentele prescrise de art. 7 din regulamentul amintit până la 30 Aprilie 1930 acestei Primării.

Mușciori, la 30 Martie 1930.

PRIMĂRIA COMUNALĂ.

Intrebări și răspunsuri.

No. 1. — Are notarul comunal dreptul de a redacta și în viitor acte particulare fără caracter juridic?

Ad No. 1. — Da. În vederea ajutorării populației rurale legiuitorul a pus obligația ca funcționarii comunali (notarul și secretarul) să redacteze locuitorilor petițiuni (art. 179). Felul actelor ce vor îndeplini, precum și plata ce sunt în drept a primi se va fixa prin un tarif stabilit de delegațiunea județeană cu avizul conform al primului președinte sau în lipsă al președintelui tribunalului. Deci prin acest articol s'a menținut dreptul notarului de a redacta și în viitor acte particulare fără caracter juridic, prin ce s'a adus un mare ajutor populației rurale.

No. 2. — Ce retribuțiune va trebui să aibă notarul în viitor?

Ad No. 2. — Salarul actual la care se va adăuga indemnizația specială, care face parte integrantă din salarul de bază, socotindu-se toate sporurile cuvenite după această indemnizație, prin ce salarul se va urca în mod simțitor reparându-se prin aceasta nedreptate ce ni s'a cauzat în trecut. (Vezi art. 5 de Di I. Popoviciu).

Paușal de călătorie conform situației locale, ținându-se cont că cărnetele C. F. R. ale funcționarilor comunali sunt anulate.

Indemnizație pentru locuință și încălzit și toate celelalte beneficii avute în trecut dela comune.

No. 3. — Există caz de incompatibilitate între casierii comunelor rurale și urbane și primarii acestor comune pentru motive de înrudire?

Ad No. 3. — Funcțiunea de primar și ajutor de primar este incompatibilă în caz de rudenie între ei, precum și cu vreunul dintre consilieri, deoarece art. 28 din legea pentru O. A. L. interzice categoric, ca „cei aleși să fie rude între ei până la al 4-lea grad“. Aceiași interdicție se prevede ca ascendenții, descendenții și afinii cu acelaș grad, precum și rudele de al 3-lea grad nu pot fi în acelaș timp membri în acelaș consiliu.

În cazul dat, în gradul de rudenie arătat mai sus, va fi preferat cel mai în vârstă.

Funcțiunea de casier sau încasator este incompatibilă în caz de rudenie cu primarul și ajutorul de primar și consilierii comunali pentru următoarele motive: Dispozițiunile din partea a III-a și a IV-a al legii pentru O. A. L. referitor la constituirea Consiliului comunal în general se aplică și la constituirea consiliilor comunale, formate din mai multe sate, iar potrivit art. 42 din lege, celelalte dispozițiuni relativ la comunele rurale formate din mai multe sate se aplică și comunelor constituite dintr'un singur sat.

Rezulte deci, că în comunele rurale constituite dintr'un singur sat (41) și în satele cari compun comuna rurală constituită din mai multe sate (art. 51, 56 și 57) casierul, respectiv încasatorul comunal se alege prin vot obștesc, respective de adunarea sătească. În consecință funcțiunea de casier, respectiv încasator este o funcțiune electivă și ca atare este supuse normelor generale de incompatibilitate stabilite în partea III. art. 84 alin. 3 ceea ce privește stabilirea ei, iar dispozițiunilor aceluiași articol, aliniatul 2, în ceea ce privește procedura de urmat.

Articolul 168 din legea pentru O. A. L. prevede următoarele: calitatea de primar se pierde pentru același cauze pentru cari să pierde și calitatea de consilier. Ea se pierde și atunci când după alegere survine u neaz de incompatibilitate prevăzut în lege.

Ori cazurile de incompatibilitate pentru consilieri sunt prevăzute în art. 84 din lege, cari cazuri se referă și la funcțiunile electivă, cum este aceea de casier comunal sau încasator, comunal sau sătesc.

Art. 176 din legea pentru O. A. L. precizează și următoarea regulă „toate incompatibilitățile stabilite prin legi, pentru funcționarii administrativi ai Statului, se aplică și funcționarilor comunelor și ai satelor“.

Art. 184 din aceeași lege, când vorbește despre drepturile funcționarilor comunali și sătești, în același articol precizează că „ei sunt supuși la toate îndatoririle stabilite în Statut“ cu excepția derogărilor făcute în legea pentru O. A. L.

Ori art. 6 din regulamentul legii statului funcționarilor publici prevede că până în al 3-lea grad de înrudire, în linie ascendentă, descendentă sau colaterală nu se pot face numiri între funcționarii astfel înrudiți din aceeași administrație, fără autorizația autorității centrale.

Ținând seama de împrejurare că funcțiunea de casier, în comunele rurale compuse dintr'un singur sat, comunele urbane, reședințe și nereședințe sunt funcțiuni electivă, întrucât candidații la aceste posturi sunt aleși prin votul consiliului și că pe lângă dispozițiunile art. 84 din legea pentru O. A. L. și dispozițiunile art. 6 din regulamentul pentru aplicarea Statutului Funcționarilor publici, rămâne stabilit că nici casierii, percepători comunelor rurale compuse din mai multe sate sau dintr'un singur sat și nici casierii comunelor urbane și municipale nu pot fi înrudiți cu primarul, ajutorul de primar și cu consilierii comunali, ca făcând parte din aceeași administrație locală și stând în subordinea Primarului și fiind înrudiți cu primarul sau consilierii în al căror sub ordine stau.